

**TEXT PROBLEM
WITHIN THE
BOOK ONLY**

UNIVERSAL
LIBRARY

OU_200813

UNIVERSAL
LIBRARY

ಕಿರಿಯ ಕಾಣಿಕೆ



ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಘ

ಮಹಾರಾಜರವರ ಕಾಲೇಜು, ಮೈಸೂರು

ಸತ್ಯಲೋಧವಾ ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಂಡಾರ
ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ

ನೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ .. ೧೯೨೮
ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣ .. ೧೯೩೦

CHECKED 1956

ಜಿ.ಟಿ.ಎ. ಮುದ್ರಣಾಲಯ
ಮೈಸೂರು

Checked 1965

All Rights Reserved

ಗುರುವೆ, ನೀವು ಕಲಿಸಿದೆರಡು
ಚರಣಗಳನೆ ಮರಳಿ ಹಾಡಿ,
ಕಿರಿಯ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ತಂದೆ-
ವಿದನು, ಸಲಿಸಲು.—
ಹಿರಿಯರಾಡುವುದನೆ ಹಸುಳೆ
ತೊದಲಿ ನಲಿಯನೆ !

ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣದ ಪೀಠಿಕೆ

ಕಿರಿಯ ಕಾಣಿಕೆಯ ನೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣದ ಪ್ರತಿಗಳು ಮುಗಿದು ಹೋಗಿ ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣವನ್ನು ಮಾಡಿಸುವ ಸುಯೋಗವು ಇಷ್ಟುಬೇಗ ದೊರೆತದ್ದು ಸಂಘದವರಿಗೆ ಸಂತೋಷಪ್ರದವಾದ ವಿಷಯ. ಮೈಸೂರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯವರು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಮತ್ತು ಮಾಧ್ಯಮಿಕ ಪಾಠಶಾಲೆಗಳ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಗಳಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕಾದದ್ದೆಂದು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಎರಡನೆಯ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸಹಾಯವಾಯಿತು. ಹೀಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘದವರು ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಇಲಾಖೆಯವರಿಗೆ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಡೈರೆಕ್ಟರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಎಫ್. ಎಸ್. ಸುಬ್ಬರಾಯರವರಿಗೆ ಚಿರ ಋಣಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ಣಾಟಕಸಂಘ,
ಮಹಾರಾಜರವರ ಕಾಲೇಜು,
ಮೈಸೂರು.
ಪ್ರಮೋದ ಸಂ॥ ಜ್ಯೇಷ್ಠ ಶು॥ ೫
ಭಾನುವಾರ.

ಟಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ,
ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ.

ಮುನ್ನುಡಿ

ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾರಾಜರವರ ಕಾಲೇಜಿನ ಕರ್ಣಾಟಕಸಂಘದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಕೆಲವರು ರಚಿಸಿರತಕ್ಕ ಈ ಸಣ್ಣ ಕವನಗಳ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರುಗಳ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಮತ್ತು ಸಹಾಯಗಳಿಂದ ಬಹು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರುವ ಕೆಲವು ಕವನಗಳು ಈ ಮೊದಲೇ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದುವು. 'ಪ್ರತಿಭೆ', 'ಪಾರಿಜಾತ', 'ವಿಧವೆ', 'ಬಯಕೆ' ಎಂಬುವು "ಪ್ರಬುದ್ಧಕರ್ಣಾಟಕ" ದಲ್ಲಿಯೂ, 'ತಾಯಿ' 'ದೇವನ ಹರಿಕಾರರು' ಎಂಬುವು "ಯೂನಿಯನ್" ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಕಟಿತವಾಗಿದ್ದುವು. ಅವನ್ನು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲು ಅನುಮತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟದಕ್ಕಾಗಿ ಆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಪಾದಕರಿಗೆ ಸಂಘದವರು ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಕವನಗಳಲ್ಲಿ 'ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ' ಎಂಬುದು ರಾಬರ್ಟ್ ಬ್ರೌನಿಂಗ್ ಕವಿಯ 'The Pied Piper of Hamelin' ಎಂಬ ಕವಿತೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಚಿತವಾದದ್ದು. ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್ ಕವಿಯ 'To the Small Celandine' ಎಂಬ ಕವಿತೆಯ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು 'ಪಾರಿಜಾತ'ದಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. 'ಆತ್ಮನಿವೇದನ'ವು ಮಜುಂದಾರರ ಒಂದು ಚಿತ್ರದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾದದ್ದು. 'ದೇಶಭಕ್ತಿ', 'ಹೋದ ಬಾಳ ಬೆಳಕು', 'ಮಲೆನಾಡ ಹುಡುಗಿ', 'ದೇವನ ಹರಿಕಾರರು' ಎಂಬ ಕವಿತೆಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸರ್ ವಾಲ್ಟರ್ ಸ್ವಾಟಿನ 'Breathes there the man with soul so dead', ಥಾಮಸ್ ಮೂರಿಸ

‘The Light of Other Days’, ವರ್ಡ್ಸ್‌ವರ್ತ್‌ನ ‘The Solitary Reaper’, ಮ್ಯಾಥ್ಯೂ ಆರ್ನಾಲ್ಡ್‌ನ ‘The Lord’s Messengers’ ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕವನಗಳ ಪರಿವರ್ತನಗಳು. ‘ದೇವನ ಹರಿಕಾರರು’ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಎರಡು ಪರಿವರ್ತನಗಳಿವೆ. ಒಂದು ಹೊಸ ಭಂದಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದು, ಇನ್ನೊಂದು ಪಟ್ಟಿದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರುವುದು. ಇವೆರಡಕ್ಕೂ ಯೂನಿಯನ್ನಿನವರು ಹಿಂದೆ ಬಹುಮಾನಕೊಟ್ಟು “ಯೂನಿಯನ್” ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾವಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಲು ಯಾವ ತೆರದ ಭಂದಸ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಅನುಕೂಲವಾದದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಚಾರಮಾಡುವವರು ಈ ಕವನಗಳನ್ನು ಮೂಲದೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದುವುಗಳಲ್ಲದೆ ಮಿಕ್ಕ ಕವನಗಳೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದುವು.

ಈ ಕವನಗಳು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾರಿಯವು. ಈ ಕವಿಗಳು ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಅರಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಪದ್ಯರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಹೊಸದಾರಿಯನ್ನು ಇವರೇ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು, ಡಿ. ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪನವರು, ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರು ಮೊದಲಾದ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಈ ಹೊಸ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ಈ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದ ಗೌರವವು ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಅವರುಗಳು, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು, ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಮೇಲ್ಪಂಕ್ತಿಯನ್ನೇ ಈ ಕವಿಗಳು ಅನುಸರಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಮತೆಯುಳ್ಳವರನೇಕರು ಈ ಹೊಸ ಕವನಗಳಲ್ಲಿನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಸಲಾರದವರಾಗಿ ಇವುಗಳು ಕಾವ್ಯಗಳೇ ಅಲ್ಲವೆನ್ನುವಷ್ಟು ದೂರ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

ಈ ವಿಧವಾದ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಅನಭ್ಯಾಸವೇ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ. ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರೆ, ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೆ ಅವರೂ ಈ ಕವನಗಳ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪ್ರಯೋಜನವುಂಟು. “ಹೊಸ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಕೂಡದು, ಪ್ರಾಚೀನಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಈ ಕಾಲದ ಕವಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಬಂಧಪಡಿಸುವುದು ನ್ಯಾಯವಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಕವನಗಳ ವಿಷಯವಾಗಿ ಒಂದೆರಡು ಮಾತು ಹೇಳಬಹುದು. ಹಿಂದಿನ ಕವಿಗಳು ಜೀವನದ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕಾವ್ಯವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಈಗಿನವರು ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಹಿಂದಿನವರು ತಾತ್ಸಾರ ಮಾಡಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಅಥವಾ ಅವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳದಿದ್ದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು, ಕಾವ್ಯವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಜೀವನವು ವಿಸ್ತಾರವಾದದ್ದು, ಅಪಾರವಾದದ್ದು, ಕಾವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಎತ್ತ ನೋಡಿದರತ್ತ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ವಸ್ತುವು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಬಹುದು. ಹಾಳೂರು, ಚಟಾಕಿ, ನಾಯಿ, ಮಿಂಚುಹುಳು, ರಂಗವಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಎಷ್ಟೋ ಸಂಗತಿಗಳು ಕಾವ್ಯವಸ್ತುಗಳಾಗಬಹುದು; ಈಗ ಆಗಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಈ ತೆರದ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದ ಕವಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುವ ಭಾವಗಳು, ‘ಆ ಭಾವಗಳು ಹೊಸವು, ಜನರು ತಿಳಿಯಬೇಕಾದವು’ ಎಂದು ಕವಿಗೆ ತೋರಿದಾಗ ಆತನು ಅವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈ ತೆರದ ಭಾವಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಲು ಹಿಂದಿನ ಪದ್ಯರೂಪಗಳು ಸರಿಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ; ಈ ಹೊಸ ಭಾವಗಳಿಗೂ ಆ ಹಳೆಯ ಪದ್ಯರೂಪಗಳಿಗೂ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕವಿಗೆ ತೋರಿದಾಗ ಹೊಸ ಪದ್ಯರೂಪಗಳನ್ನು ಕವಿಯು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

ಹಳೆಯ ಪದ್ಯರೂಪಗಳು ಪರಿಚಿತವಾದುವು ; ಅವುಗಳ ನಿಯಮವು ಗೊತ್ತಾದದ್ದು, ಸ್ಪಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಹೊಸ ಪದ್ಯರೂಪಗಳು ಜನರಿಗೆ ಅಪರಿಚಿತವಾದುವು ; ಅವುಗಳ ನಿಯಮವು ಗೊತ್ತಾಗದಿದ್ದದ್ದು, ಅದ ಕಾರಣವೇ ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಪದ್ಯರಚನೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ಕವಿಗಳು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ವಹಿಸಿದ್ದರೂ ಸ್ವೇಚ್ಛಾಚಾರಿಗಳಲ್ಲ ; ಅವರೂ ಭಂದಶ್ಯಾಸ್ತ್ರದ ಮೂಲತತ್ವಗಳಿಗೆ ವಿರೋಧವಲ್ಲದ ಕೆಲವು ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆದಕಾರಣ ಗೊತ್ತಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿಲ್ಲನೆಂಬ ಮಾತ್ರದಿಂದ ಅವು ಪದ್ಯಗಳೇ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಸಿದ್ಧಾಂತಮಾಡಿಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಚಾರಮಾಡಿ ನೋಡಿ ದರೆ ಅವುಗಳ ರಚನಾನಿಯಮವೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವುದು.

ಈ ಕವನಗಳನ್ನು ತಮಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಸಲು ದಯವಿಟ್ಟು ಅನುಮತಿಯನ್ನಿತ್ತುದಕ್ಕಾಗಿ ಪೂಜ್ಯಗುರುಗಳೂ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೂ ಆದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರಿಗೆ ಸಂಘದವರು ಚಿರ ಋಣಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಸಂಘದ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಮಂಡಲಿಯವರ, ಉತ್ಸಾಹವು ಕಾರಣವಾದರೂ ಸಂಘದ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯವರಾದ ಶ್ರೀಮಾನ್ ವಿ. ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯರ ಉತ್ಸಾಹವೂ ಉದ್ಯಮಶೀಲತೆಯೂ ಮುಖ್ಯಕಾರಣ. ಆದಕಾರಣ ಸಂಘದವರು ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ.

ಕರ್ಣಾಟಕ ಸಂಘ,
ನುಹಾರಾಜರವರ ಕಾಲೇಜು,
ಮೈಸೂರು,
ಪ್ರಭವ ಸಂವತ್ಸರದ ಫಾಲ್ಗುಣ ಶು|| ೧.)

ಟಿ. ಎಸ್. ವೆಂಕಣ್ಣಯ್ಯ,
ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷ.

ವಿಷಯ ಸೂಚಿಕೆ

	ಕವನ		ಪುಟ
೧.	ಕನ್ನಡಿಗನ ಕೊರಗು	೧
೨.	ಪೊದೆಯ ಹಕ್ಕಿ, ಎದೆಯ ಹಕ್ಕಿ	೨
೩.	ಪ್ರತಿಭೆ	೪
೪.	ಕೇಳಿಕೆ	೭
೫.	ಕವಿತೆಗೆ	೯
೬.	ಹೀರೆಯ ಹೂವು	೧೧
೭.	ಪಾರಿಜಾತ	೧೫
೮.	ಹಕ್ಕಿಗೆ	೧೯
೯.	ಅರ್ಧಚಂದ್ರ	೨೨
೧೦.	ಗುರು	೨೩
೧೧.	ಚಟಾಕಿ	೨೪
೧೨.	ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ	೨೯
೧೩.	ತಾಯಿ	೫೦
೧೪.	ದೇಶಭಕ್ತಿ	೫೪
೧೫.	ದೋರಸಮುದ್ರ	೫೫
೧೬.	ಹೋದ ಬಾಳ ಬೆಳಕು	೫೬
೧೭.	ಚಿತ್ತಕೋಶ	೬೦
೧೮.	ದೂರು	೬೪

ಕವನ

ಪುಟ

೧೯.	ನನ್ನ ನಾಯಿ	೬೮
೨೦.	ಜಂಕೆ	೭೩
೨೧.	ವಿಧವೆ	೭೪
೨೨.	ಅಕ್ಕ	೭೫
೨೩.	ಬಯಕೆ	೭೯
೨೪.	ತೊರೆ	೮೧
೨೫.	ಮಲೆನಾಡ ಹುಡುಗಿ	೮೫
೨೬.	ಎರಡು ದಾರಿ	೮೭
೨೭.	ಬಿಡುಗಡೆ	೮೯
೨೮.	ದೇವನ ಹರಿಕಾರರು (೧)	೯೦
	,, (೨)	೯೧
೨೯.	ಜೀವನ	೯೩
೩೦.	ಆತ್ಮನಿವೇದನ	೯೫



ಕಿರಿಯ ಕಾಣಿಕೆ

ಕನ್ನಡಿಗನ ಕೊರಗು

ಸೊಕ್ಕಿನಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಜೊತೆಯವರ ಕೂಟದಲಿ,
ನಾವು ಸಮ ನಿಮಗೊಂದು ನುಡುವ ಬಲವಿಲ್ಲ !
ಮಿಕ್ಕವರು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ನೂಕಿದಾಕಡೆ ಬಿದ್ದು,
ಯಾವ ಮಂಕೋ ಕವಿದು, ಹದುಗಿರುವೆವಲ್ಲ !
ರೊಕ್ಕ ಕೈಯೊಳಗಿಲ್ಲ, ಹುರುಡು ಮೈಯೊಳಗಿಲ್ಲ,
ಹೆಮ್ಮೆಯೊಂದನು ನೆಚ್ಚಿ ದೆಸೆಗೆಟ್ಟೆವಲ್ಲ !
ಅಕ್ಕತಂಗಿಯರೆಲ್ಲ ಮುಂದುಮುಂದಾಗಿರಲು
ನಮ್ಮ ತಾಯೊಬ್ಬಳೇ ನೊರಗಿರುವಳಲ್ಲ !
ಅಮ್ಮನನು ಕೈಬಿಡದೆ ಇನ್ನು ಮೆರೆಸುವೆವೆ ?
ಹಿರಿಯ ಹೆಸರನು ತಿರುಗಿ ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವೆವೆ ?
ಸರಿಯವರ ತಲೆಮೆಟ್ಟಿ ಮುಂದೆ ನಿಲ್ಲುವೆವೆ ?
ನೆಮ್ಮದಿಯ ಬೆಳಕಿನಲಿ ನಾವು ಬಾಳುವೆವೆ ?

ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ.

ವೊಡೆಯ ಹಕ್ಕಿ, ಎಡೆಯ ಹಕ್ಕಿ

ಟುವ್ವಿ ! ಟುವ್ವಿ ! ಟುವ್ವಿ ! ಟುವ್ವಿ !

ಎಂದು ಹಕ್ಕಿ ಕೂಗಿತು.

ಅದರ ಹಾಡು ಬಂದು ಎನ್ನ

ಎಡೆಯ ಗೂಡ ತಾಗಿತು !

ಟುವ್ವಿ ! ಟುವ್ವಿ ! ಟುವ್ವಿ ! ಟುವ್ವಿ !

ಎಂದು ಎನ್ನ ಎದೆಯೊಳೊಂದು

ಹಕ್ಕಿ ಕೂಗತೊಡಗಿತು !

ಆಗ ಎನ್ನ ಎದೆಯೊಳೊಂದು

ಹಕ್ಕಿ ಇರುವುದೆಂಬುದನ್ನು

ನಾನು ಗೊತ್ತುಹಿಡಿದೆನು !

ಟುವ್ವಿ ! ಟುವ್ವಿ ! ಟುವ್ವಿ ! ಟುವ್ವಿ !

ಎಂದು ಹಕ್ಕಿ ಹಾಡಿತು.

ಎಡೆಯ ಹಕ್ಕಿ ಟುವ್ವಿ ! ಟುವ್ವಿ !

ಎನ್ನುತದನು ಕೂಡಿತು.

ವೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಹಕ್ಕಿ

ಮೋಹಿಸಿದೆಯ ಹಕ್ಕಿಯ

ಟುವ್ವಿ ! ಟುವ್ವಿ ! ಟುವ್ವಿ ! ಟುವ್ವಿ !

ಎಂದು ಮತ್ತೆ ಹಾಡಿತು.

ಎದೆಯ ಹಕ್ಕಿ ಟುನ್ವಿ ಎಂದು
ಮತ್ತೆ ಅದನು ಕೂಡಿತು.
ಒಂದು ಬೇಡಿತೊಂದು ಕಾಡಿ-
ತೊಂದು ಸುಮ್ಮನಾಡಿತು !

ಪ್ರಶ್ನೆಯುತ್ತರಗಳನಾಲಿ-
ಸುತ್ತ ನಾನು ನಲಿದೆನು !
ಎದೆಯ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಪೊದೆಯ
ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಒಲಿದೆನು !

ಕೆ ಎ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

ಪ್ರತಿಭೆ

ಕರಿಯ ಮುಗಿಲಿನಿದಿನಲ್ಲಿ
ಮಿಂಚುಬಳ್ಳಿ ಹೊಳೆಯುವಂತೆ
ನನ್ನ ಮುಂದೆ ಸುಳಿವೆ, ರಮಣಿ,
ನೀನು ಯಾರೆಲಾ ?

ಕಣ್ಣು ಮಿಟುಕಿಸುವುದರಲ್ಲ
ಮಿಂಚು ಧಟ್ಟನಳೆಯುವಂತೆ
ಒಂದೆ ನಿಮಿಷ ಕುಣಿದದೇಕೆ
ಮಾಯವಾಗುವೆ ?

ನೀನು ಜನಿಸುವೆಡೆಯದೆಲ್ಲಿ,
ನಿನ್ನ ನೆಲೆಯ ಮನೆಯದೆಲ್ಲಿ,
ನಿನ್ನ ನೊಲಿಸಿ ವಶಕೆ ತರುವ
ದಾರಿ ಯಾವುದು ?

ಇಳೆಯೆ ಮೋಹಗೊಳ್ಳುವಂತೆ
ಹೂವಿನೊಳಗೆ ಕಂಪನಿಡುವ
ದಿವ್ಯಶಕ್ತಿಯೊಂದು ಕಿಡಿಯೊ,
ನಿಜದ ದೇವಿಯೋ ?

ಕೋರಿ ಕವಿಯು ಕರೆದ ವೇಳೆ
ಬರುವಳಲ್ಲ, ತರುಣಿ, ನೀನು,
ಹುರುಪುಗುಂದಿ ಶ್ರಮವನೊಲ್ಲ-
ದಿರಲು ಸುಳಿಯುವೆ.

‘ ಬಾರೊ ’ ಎನಲು ನಕ್ಕು ಓಡಿ,
ಬಳಲಿದಾಗ ಬೆನ್ನನೇರಿ
ಕುಣಿವ ಮಗುವಿನಂತೆ ನೀನ-
ದೇತಕಾಡುವೆ ?

ರಾಶಿಯಾಗಿ ಪದಗಳರಲಿ,
ನೆನೆದು ತಂದ ಭಾವವಿರಲಿ,
ಕುಳಿತು ಬರೆಯುತ್ತಿರಲಿ, ಕವಿಗೆ
ಚೆಲುವು ಹೊಳೆವುದೇ ?
ಕತ್ತಲಾದ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ
ಚಿನ್ನವಿರಲಿ, ರನ್ನವಿರಲಿ,—
ಅಲ್ಲಿ ನೋಡುವವರಿಗದರ
ಹೊಳಪು ತಿಳಿವುದೇ ?

ದೇವಿ, ನೀನು ದಯವ ತೋರಿ
ಕವಿಯನೊಪ್ಪಿ ಬಂದರವನ
ಕವನದಲ್ಲಿ ಜೀವಕಳೆಯು
ಸೂಸಿ ಹರಿವುದು.
ಹೊನ್ನಿನೆರಕದಲ್ಲಿ ಸೇರಿ
ಮನೆಯ ಹರಳು ತೊಳಗುವಂತೆ
ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಭಾವವೆಲ್ಲ
ಹೊಂದಿ ಮೆರೆವುದು.

ನನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನು ಮುಸುಕಿ
ಮನಸು ಹಾರುವುದನು ತಡೆವ
ಮಂಜು ನಿನ್ನ ಮುಗುಳುನಗೆಯ
ಬೆಳಕಿಗೋಡಲಿ.

ನಿನ್ನ ಕರದ ಸೋಂಕಿನಿಂದ
ನನ್ನ ಹೃದಯವುಬ್ಬಿ ಬಿರಿದು
ಹೊಸವು ಭಾವಗಳನು ಕಂಡು
ಸುಖವ ಪಡೆಯಲಿ.

ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ.

ಕೆಲೆಕೆ

ಲತೆಯೆ, ಹೂಗಳ ತೋರು ;
ಸ್ಥಿತವನೆಲ್ಲೆಡೆ ಬೀರು ;
ಸುರಿಸು ನಲೈಯ ಸೋನೆಯ.

ಅರಳು ಮಲ್ಲಿಗೆಮೊಗ್ಗೆ ;
ಅರಳಿಸೆನ್ನಯ ಮನವ,
ಬಿಗಿದ ಬಂಧವ ಬಿಡಿಸುತ.

ಬೆಳಗು ಬಾನೊಳು ಚಂದ್ರ ;
ಬೆಳಗಿಸೆನ್ನಯ ಮನವ,
ಸೆಳೆದು ನಿನ್ನೆಡೆಗೊಯ್ಯುತ.

ಏಳು ಮೇಲಕೆ ಬಿತ್ತ ;
ಕೆಸರ ಹಸುರನು ಮಾಡು ;
ಬೆಳಸು ನನ್ನೊಳಗೊಲುಮೆಯ.

ಕೆದರು ಸೋಗೆಯ ನವಿಲೆ ;
ಕೆದರಿ ಜಾಗರವಾಡು ;
ಮುದದ ಮೇರೆಯ ನಿಲುಕಿಸು.

ಹೊಳೆಯೆ, ನಿಲ್ಲದೆ ಜಾರು ;
ಜಾರುನಾಗಲೆ ಹಾಡು ;
ನಗಿಸು ಹಾಡುತ ಬಯಲನು.

ಮುಗಲ ಬಳಿಯಲಿ ಹಕ್ಕಿ,
ಚಿಮ್ಮುತಾಡುತ ಸೊಕ್ಕಿ,
ಕುಣಿಸು ನನ್ನನು ಹರುಷದಿ.

ಹಾಡು ಹಕ್ಕಿಯೆ, ಮುದದಿ
ಕೂಡಿಸುತ ನನ್ನೆದೆಯ
ಗಾನವನು ನಿನ್ನ ದನಿಗೆ.

ಎ. ಕೆ. ಫಟ್ಟರಾಮು.

ಕವಿತೆಗೆ

ನಾನೇಕೆ ಕೊರಗುವೆನು,
ದೀನನಂತಳಲುವೆನು,
ಬಳಲುವೆನು ನಿನ್ನನರಸಿ ?
ಯಾವ ಮಾಯೆಯು ನನ್ನ-
ನಾವರಿಸಿತೋ ಕಾಣೆ !
ತಿಳಿವಳಿಕೆಯೆಲ್ಲಡಗಿತು ?

ಎಲ್ಲಿ ನಿನ್ನಾ ಪದವಿ,
ಎಲ್ಲಿ ನನ್ನೀ ತೊದಲು ;
ಸಂಬಂಧವೆರಡಕೆಲ್ಲಿ !
ಅರಸುಗುವರಿಯ ಕೈಗೆ
ತಿರುಕನೆಳಸುವುದುಂಟೆ ;
ನಂಬುವರೆ ಕೇಳಿದವರು ?

ಅಯ್ಯೋ, ನನ್ನಾಸೆಯೇ,
ಅಯ್ಯೋ, ಒಣಹಂಬಲೇ,
ತಲೆಯನೆತ್ತುವಿರೇತಕೆ !
ಬೇಡಿದರೆ ಸಾರುವಳೆ,
ಕಾಡಿದರೆ ಸಿಕ್ಕುವಳೆ,
ಒಲಿಯುವಳೆ ಪಿಡಿಸಿದರೆ !

‘ ಹುಚ್ಚು ಈ ತರುಣನಿಗೆ
ಹೆಚ್ಚಿ ಹೋಯಿತು ’ ಎಂದು
ಕಂಡ ಜನರೆಲ್ಲ ನಗರೆ !
ನನ್ನಳವು ತಳಿದರೂ,
ನಿನ್ನ ಮುನಿಸಿರಿದರೂ,
ಮೊಂಡಾಟವಣಗದಲ್ಲ !

ತುದಿಗೆ ಹಾರಲು ರೆಕ್ಕೆ-
ಯೊದಗದೆಯೆ ಬಯಸುವೆನು.
ಜಿಂದದೀ ಕೋರಿಕೆಯನು
ಸಲ್ಲಿಸಲು ನೀನರಿಯೆ,
ನಿಲ್ಲಿಸಲು ನಾನರಿಯೆ ;
ಹೊಂದಿತಲ್ಲವೆ ಜೋಡಿಯು !

ಕೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ.

ಹೀರೆಯ ಹೂವು

ಮಾಡಲು ಏನೂ ಕೆಲಸವೇ ಇಲ್ಲ ;

ಓದಲು ಮನಸ್ಸಿಲ್ಲ.

ಆಡುವೆನೆಂದರೆ ವಾಸುವು ಇಲ್ಲ ;

ಹಾಡಲು ರಮೆಯಿಲ್ಲ !

ಕವಿತೆಯ ರಚಿಸಲು ಭಾವವೇ ಇಲ್ಲ ;

ಸುಮ್ಮನೆ ಇರಲೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ !

ಅಂಗಳದಲ್ಲಿಹ ಹೀರೆಯ ಹೂವೇ,

ನಿನ್ನನೆ ನೋಡುವೆನು ;

ಹಳದಿಯನುಟ್ಟಿಹ ನಿನ್ನನು ಕುರಿತೇ

ಗೀತೆಯ ಹಾಡುವೆನು !

ಏನೆಂದುಲಿಯಲಿ ? ಹೂವೇ, ಹೇಳು ;

ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದುದ ಹಾಡುವೆ ಕೇಳು !

ಯಾರೊಲಿದಂದಕೆ, ಯಾರ ವಿಲಾಸಕೆ

ನಿನ್ನನು ಹೋಲಿಸಲಿ ?

ಯಾವಾನಂದದ ಹರಿಯುವ ಹೊಳೆಯೊಳು

ನಿನ್ನನು ತೇಲಿಸಲಿ ?

ಒಲವಿನ ಹೂವೇ ! ಗೆಲವಿನ ಹೂವೇ !

ಜೆಲುವಿನ ಹೂವೇ ! ಹೀರೆಯ ಹೂವೇ !

ತಾರೆಗೆ ನಿನ್ನನು ಹೋಲಿಸಲಾರೆ,
ನಿನಗದು ಅಪಮಾನ ;
ಹೂವಾಗಿಹ ಮಿಂಚಿನ ಹುಳುವೆಂದರೆ
ನಿನಗದು ದುಮ್ಮಾನ ;
ಮೈದೋರಿಹ ಸೌಂದರವೆನಲೊಲ್ಲೆ :
ನಿನ್ನೀ ಬೆಡಗಿಗೆ ಇರುವುದೆ ಎಲ್ಲೆ !

ನೀನಪ್ಪರಕನ್ನಿಕೆಯೆನಲಾರೆ,
ನಗುವನು ವಿಜ್ಞಾನಿ ;
ಜೀತನವಿಲ್ಲದ ಜಡಹೂವೆನೆ ನಾ-
ನಾಗುವೆನಜ್ಞಾನಿ !
ದೇವತೆಯೆನೆ ನಾನತ್ಯಭಿಮಾನಿ !
ಹೀರೆಯ ಹೂವೆನೆ ಕವಿತೆಗೆ ಹಾನಿ !

ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಮಗಳೆನಲೇನು ?
ಹೇಳ್ವೆ ಎಲೆ ಹೂವೇ !
ಪ್ರೇಮದ ಬಳ್ಳಿಯ ಮುಗುಳೆನಲೇನು ?
ನಲಿಯುವ ವರಹೂವೇ !
ಹೋಲಿಸಲೆಳಸುವುದೇತಕೆ ನಾನು ?
ಅನುಪಮವಾಗಿಹೆ ಕುಸುಮವೆ ನೀನು !

ತಿರಿಗಿಳಿದರಳುವ ಮಿಂಚಿನ ಹನಿಯೆನೆ
ಅದು ನಿನಗತಿಮಾನ !

ಕವಿತಾವೇಶದ ಜೋತಿಯ ಕಿಡಿಯೆನೆ
ನಿನಗದು ಬಹುಮಾನ !
ಹೋಲಿಸಲೇನೂ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ !
ಹೀರೆಯ ಹೂವದು ಬೇರೆಯದಲ್ಲ !

ದೇವರ ಪೂಜೆಗೆ ಕೊಯ್ಯರು ನಿನ್ನ,
ಲಾಭದಪೇಕ್ಷೆಯಲಿ ;
ನಿನಗಿಹ ಮೈಮೆಯನರಿಯರು ಹೂವೇ,
ಲೋಭದಪೇಕ್ಷೆಯಲಿ !
ಬೆಡಗನು ಬಿಸುಡುವೆ ಗರ್ವವ ನೀಗಿ,
ಕಾಯಾಗುವೆ ಧರ್ಮಕೆ ಶರಣಾಗಿ !

ಹೀರೆಯ ಹೂವೆಂದೊಲಿಯರು ನಿನ್ನ,
ಮುಡಿಯರು ರಮಣಿಯರು ;
ರಸಭಾವಗಳೊಂದಿಲ್ಲದೆ ಗಣಗಳ
ಹೊಸೆಯುವ ಕವಿಗಣವು
ನೇಯದು ಪದವೊಂದನು ನಿನಗಾಗಿ,
ಕುವಲಯಕಮಲಗಳಾಳಯ ನೀಗಿ !

ಸಮೆಯಲು ಸೌಂದರ ಮೈಮೆಗಳೆಲ್ಲ
ಲೋಭಿಗಳೊಲಿಯುವರು ;
ಹೃದಯದ ಸಂತಸವಿಳಿಯಲು ಉದರಕೆ
ಹೂವೇ, ನಲಿಯುವರು !

ಅವರಾದರ್ಶವು ಬರಿಯುಪಯೋಗ !
ಹೊಟ್ಟೆಯ ಭೋಗವೆ ಅವರಿಗೆ ಭೋಗ !

ನಾಡಲು ಕೆಲಸವು ದೊರಕುವವರೆಗೂ
ನಿನ್ನನೆ ನೋಡುವೆನು !
ಆಡಲು ವಾಸವು ಬರುವವರೆಗೂ
ನಿನ್ನೊಡನಾಡುವೆನು !
ಭಾವವು ನೀನೆಂದುಲಿಯುವೆ, ಹೂವೇ !
ನೀನೇ ರಮೆಯೆಂದೊಲಿಯುವೆ, ಹೂವೇ !

ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

ಪಾರಿಜಾತ

ಇಂದ್ರನ ಪುರದಲಿ ನೆಲಸಿದ ಹೂವೆ,
ಕೃಷ್ಣನ ಸತಿಯರು ಬಯಸಿದ ಹೂವೆ,
ನಕ್ಷತ್ರದವೊಲು ಮಿಡುಗುವ ಹೂವೆ,
ವಜ್ರದ ಹರಳುಗಳಾರನು ಬಿಗಿದು
ಕೆಂಪಿನ ಕಾವನು ಜೋಡಿಸಿದೋಲೆಯ
ಚೆಲುವಿನ ಹೊಸ ಹೂವೆ !

ತಾವರೆಯೊಂದೇ ಜಗದಲಿ ಹೂವೆ ?
ಹುಚ್ಚರು ಹಿಂದಿನ ಕಬ್ಬಿಗರೆಲ್ಲ !
ನಿನ್ನ ಚರಿತೆಯ ಸೊಗಸನು ಮರೆತು,
ಚಿಕ್ಕವನನ್ನತ ನಿನ್ನನು ತೊರೆದು,
ಕಮಲವ ಬಣ್ಣಿಸಿ, ಬಣ್ಣಿಸಿ, ಬಣ್ಣಿಸಿ,
ಗುರಿಯಾದರು ನಗೆಗೆ !

“ ರಮಣಿಯ ಕಂಗಳು ಕುಮುದಗಳಲ್ಲಿ,
ತಾವರೆಯಲಿ ಮುಖ, ಅಡಿ ಕಮಲದಲಿ,
ಮಲ್ಲಿಗೆಮುಗುಳಲಿ ದಂತದ ಸಾಲು,
ದೇಹವು ಸಂಪಗೆಯೆಸಳಲಿ,— ಇಂತು
ನಿರ್ಮಿಸಿ ಕವಿಗಳು ನನ್ನನು ಬಿಟ್ಟರೆ ! ”
ಎನ್ನತ ಕೊರಗದಿರು.

ಲಲನೆಯರಂಗಕೆ ಸಮನೆಂದೆನಿಸಿ
 ಹೊಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೆ ಜನ್ಮದ ಫಲವೆ ?
 ಆಸೆಯ ತೊಡಕಿನ ಬಲೆಯಲಿ ಬಿದ್ದು
 ಬೆಳೆವ ಮಾನವವರ್ಗವಿದ್ದಲ್ಲಿ,
 ಅನಂದವನುಳಿದಿನ್ನೊಂದರಿಯದ
 ಕುಸುಮವೆ ನೀನೆಲ್ಲಿ !

ಧರಿಯಲಿ ಹೆಸರನು ಪಡೆಯದೆ ಬಾಳ
 ಸುಖವೇನೆನ್ನುವ ಚಿಂತೆಯಿದೇಕೆ ?
 ಸ್ವರ್ಗಕೆ ಭೂಷಣವೆನಿಸಿದ ನಿನಗೆ
 ನಲದವರೊಲಿಯದೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬಿಡಲಿ,
 ಮರುಳರು ಗುಣಗಳನರಿಯದೆ ಮರೆತರೆ
 ಕುಂದಾವುದು ಗುಣಿಗೆ ?

ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೊಬಗನು ಹೊರಗಡೆ ಬೀರಿ
 ಮರೆಯದ, ಸರಳತೆ ತಾಳದ, ಹೂವೆ,
 ನಾನೇ ನಿನ್ನನು ಮೆಚ್ಚಿದೆ ಹಿಂದೆ
 ಜರೆಯಲು, ಹೆರರನು ದೂರುವುದೇಕೆ ?
 ಸಂಪಿಗೆ ಕಮಲ ಗುಲಾಬಿಯ ಹೆಮ್ಮೆಗೆ
 ಮರುಳಾದೆನು ಮೊದಲು.

—ಎಳೆತನದಲಿ ಹೂಗೊಯ್ಯುವೆನೆಂದು
 ಅರುಣನು ಹೊರಡುವ ಮೊದಲೇ ಬಂದು

ಏರುತ ರೆಂಬಿಯನಲ್ಲಾಡಿಸಲು
 ಸುರಿಯದೆ ಕುಸುಮಗಳವಿತಿರಲಾಗ
 “ ಪಾಪಿಯೆ ಹೂವೇ, ಬೀಳೆಯ ! ” ಎನ್ನುತ
 ನಿನ್ನನು ಶಪಿಸಿದೆನು.

ಮೂಡುವ ಸೂರ್ಯನ ಕೆಂಪಿನ ಬೆಳಕು
 ಗಿಡದಲಿ ಹರಡುತ ಧಟ್ಟನೆ ಕಳಚಿ
 ತೂರಿದ ಹೂವಿನ ಮಳೆಯಲಿ ನೆಲವು
 ಮುಚ್ಚುತ ಹಸುರೇ ಕಾಣಿಸದಿರಲು,
 ಪುಷ್ಪವನಾರಿಸಲಾರದೆ ಮಲೆಯುತ
 ತುಳಿದೆನು ನಾನವನು.

ಎಳೆತನದಿಂದೊದಗಿದ ಪರಿಚಯವು,
 ಗುಂಪಾಗೊಟ್ಟಿದ ಹೂವಿನ ನೋಟ,—
 ಇದರಿಂದರಿಯದೆ, ರೇಕುಗಳುದುರಿ
 ಬೇಗನೆ ಕೆಡುವೀ ಹೂವೇಕೆಂದು
 ಜೊತೆಯವರಿದಿರಲಿ ನಿನ್ನನು ಜರೆದೆನು.
 —ಮನ್ನಿಸಿದೆಲ್ಲವನು.

ಈಚೀಚೆಗೆ ಬಹುದಿನಗಳ ಬಳಿಕ
 ನಿನ್ನೊಳಗಡಗಿದ ಸತ್ತ್ವದ ಮಹಿಮೆ,
 ಎಂತೋ ತಿಳಿಯೆನು ! ಮೆಲ್ಲನೆ ನನ್ನ
 ಅಂತಃಕರಣಕೆ ತಟ್ಟಿತು ಬಂದು.

ಮೊದಲಿನನಾದರವೆಲ್ಲವು ತೊಲಗಿತು ;
ಚಿಗುರಿತು ಭಕ್ತಿಲತೆ.

ಹೊರಗಿನ ಠೀವಿಗೆ ಬೆರಗಾಗುವರ
ಕಣ್ಣಿಗೆ ತಿಳಿಯದು ನಿನ್ನ ಸೊಗಸು ;
ಇದು ಗುಣವೆನ್ನುತ ಬೆರಲನು ನೀಡಿ
ತೋರಿಸಲರಿಯೆನು ಕೇಳುವ ಜನಕೆ.
ಆದರೆ ಕುಂದೇನಿದರಲಿ, ಹೃದಯವೆ
ಒಲಿದೊಪ್ಪಿದ ಮೇಲೆ ?

ತಿಂಗಳ ಮೊದಲಿನ ಚಂದ್ರನ ಕಳೆಯ
ತೆರದಲಿ ದಿನದಿನಕ್ಕೇರುವುದೊಲವು.
ಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ ಹೆಚ್ಚುವ ಕೆಳಯೆ
ಮುರಿಯದೆ ಸಡಿಲದೆ ಬೇರೂರುವುದು.
ಹೀಗೆಯೆ ಬಲಿಯಲಿ, ಫಲಿಸಲಿ, ನಮ್ಮ
ವ್ರೇಮದ ಲತೆ ಮುಂದೆ.

ತಿ. ನಂ. ಶ್ರೀಕರಯ್ಯ.

ಹಕ್ಕಿಗೆ

ಮನದಿ ಬೇಸರಗೊಂಡು ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಬಂದಿಹೆನು,
ಸವಿನುಡಿಯನಾಡೆಲವೊ ಸಣ್ಣ ಹಕ್ಕಿ.
ಕೆಟ್ಟ ಮಾತನು ಕೇಳಿ ನೊಂದು ಬಂದಿಹೆ ನಾನು,
ರಾಗದಲಿ ಹಾಡೆಲವೊ ಪುಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿ.
ಏತಕ್ಕೀಪರಿ ನೀನು ಸುಮ್ಮನೆಯೆ ಕುಳಿತಿರುವೆ ?
ಕೊರಳ ಕೊಂಕಿಸುತ್ತಾರ ನೆನೆಯುತ್ತಿರುವೆ ?
ಗಗನಚಾರಿಯೆ, ನಿನಗೆ ಜೀವನದಿ ಬೇಸರವೆ ?
ಹೇಳೆಲವೂ ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿನ್ನ ಮನವ.

ಹಸಿದಿಹೆಯ ? ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ಹಾರಾಡಿ ಬಳಲಿಹೆಯ ?
ಬಳಲಿಕೆಯು ಮೊಗದಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತಿಲ್ಲ.
ಕೋಪ ಬಂದಿತೆ ಹಕ್ಕಿ ?—ನಿನ್ನಾಲಿ ಕೆಂವೇರಿ
ಕಿರುಗಿಡಿಯ ಕಾರುವುದು ಕಾಣುತ್ತಿಲ್ಲ.
ರಾಗದಲಿ ನನಗೆಣೆಯು ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಲ್ಲನುತ
ಬೀಗಿಹೆಯ ಬಿಂಕದಲಿ ಬೆಡಗುಗಾರ ?
ನನ್ನಂತೆಯೇ ನಿನಗೆ ಕೋಪತಾಪಗಳುಂಟೆ ?
ನನ್ನಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಬಿಡು, ಬೆದರಬೇಡ.

ಸಂಸಗೆಯ ಹೂವಿನೊಲು ಸೊಂವಾದ ನುಣ್ಣೊರಳ
ನೀನಾವ ಕಾರಣದಿ ಕೊಂಕಿಸಿರುವೆ ?
ಉವ್ವೆಗಚಿಮೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಮುತ್ತುಗಳ ಬಿಗಿದಂತೆ
ಹಣ್ಣುಗಳು ತುಂಬಿಹುವು, ತಿರುಗಿ ನೋಡು.

ಸಣ್ಣ ಪಂಜುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದೆತ್ತಿ ತೋರುವೀ
ಹೂಬಿಟ್ಟ ದಾಳಿಂಬೆಮರನ ನೋಡು.
ನೀನಿರುವ ಸುರಹೊನ್ನೆಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಹೂವೊಂದು
ಅರೆವಿರಿದು ನಸುನಗುತ್ತಲಿಹುದು, ನೋಡು.

ಕೊರಳೊಳಗೆ ತುಂಬಿರುವ ಸಂಗೀತರಸವನ್ನು
ಕಿವಿಗಿರೆದು ಮನದಳಲ ತಂಪುಗೊಳಿಸು.
ನಿನ್ನಂಗದೀ ಸೊಬಗನ್ನೆಲ್ಲಿಂದ ತಂದಿರುವೆ ?
ಹಾಡುತ್ತ ಹೇಳದನು, ಮುದ್ದುಹಕ್ಕಿ.
ತುಂಬಿರುವ ಹರುಷದಲಿ ನೀನಿಂತು ಮಾತುಳಿದು
ಮೈಮರೆತು ಕುಳಿತಿರುವೆ ; ತಿಳಿಯುತೀಗ.
ರಾಗದಲಿ ಹಾಡೆಲವೂ ಬಲುಸರಳ, ಸವಿಗೊರಳ,—
ಜೀವನವ ಸವಿಮಾಡಿ ನಲಿವುದೆಂತು ?

ನಸುವಿರಿದು ಮಗಮಗಿಸ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಸೌರಭವ
ಕಿವಿಯೆಂತು ಸವಿನೋಳ್ಪುದದನು ತಿಳಿಸು.
ಹರಳುಗಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಹರಿದ ಹೊನಲಿನ ನೀರ
ನಿನದವನ್ನನುಕರಿಸು, ಕೇಳಿ ನಾನು.
ಬಿಳುದಿಂಗಳಲಿ ಹೂವ ಮುಡಿಡಿರುವ ಹಂಬಿನಾ
ಚಂದವನು ಕಾಡಿನಲೆ ತೋರು ನನಗೆ.
ಸವಿಹಾಡ ಮಳೆಗರೆದು ನುಣ್ಣರದ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ
ತೇಲಿಸೆನ್ನನು ಮುದದಿ, ಮುದ್ದುಹಕ್ಕಿ.

ಕಾನನದೊಳರಳಿರುವ ಹೂವುಗಳು ಪರಿಮಳವ
 ಮಾರುತಗೆ ಬೀರದೆಯೆ ಸುಮ್ಮನಿಹವೆ ?
 ಬನದ ಬಳ್ಳಿಯು ತನ್ನ ಕೆಂದಳಿರ ಮರೆಮಾಡಿ
 ಚಿಂದವನು ಜನಗಳಿಗೆ ತೋರದಿಹುದೆ ?
 ಮಕರಂದವನು ಹೂವು ದುಂಬಿಗೀಯದೆ ತಾನೆ
 ಪಾನಮಾಡಿಹುದನ್ನು ನೋಡಿರುವೆಯಾ ?
 ನಿನ್ನೊಳಗೆ ತುಂಬಿರುವ ಸಂಗೀತವನು ನೀನು
 ಬಿಡದಿಂತು ನುಂಗುವುದು ತರವೆ ? ಹೇಳು.

ಜತೆಯವರು ನಲವಿಂದ ಹಾಡುತ್ತಿರೆ ನೀನೇಕೆ
 ದೂರದಲಿ ಮೌನದಲಿ ತಪಿಸುತ್ತಿರುವೆ ?
 ಹಾಲುಬತ್ತದ ತೆನೆಯ ಕೊಕ್ಕಿನಲಿ ಬಿಗಿಹಿಡಿದು
 ಫರಫರನೆ ಬರುತಿಹಳು ನಿನ್ನ ಗೆಳತಿ.
 ನೋಡಿಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೆಡೆಯೆ ನಿಂತಿರುವ ನಲ್ಲೆಯನು,
 ಮಾತನಾಡಿಸು ಬೇಗ ಬಳಲಿರುವಳು,
 ಇನ್ನು ತೊರೆ ಮೌನವನು, ಮನವನ್ನು ಹೇಳಿಬಿಡು ;
 ಕೇಳ್ವುದಕ್ಕೆ ಕೌತುಕದಿ ಕುದಿಯುತ್ತಿಹಳು.

ಸುಖಿಗಳಿರ ನಿಮ್ಮ ನುಡಿಗಳನು ಕೇಳಿ
 ಬೇಸರವ ತೊರೆದು ಸಂತಸವ ತಾಳಿ
 ನೀವಿತ್ತ ಮುದವ ಜನಕೆಲ್ಲ ಸಾರಿ
 ನಲಿವೆ ನಾಂ ನಿಮ್ಮನ್ನೆ ನೆನೆದು ನೆನೆದು.

ಎ. ಕೆ. ಫುಟ್ಟರಾಮು.

ಅರ್ಥಚಂದ್ರ

ದೇವರ ಪೆಪ್ಪರಮೆಂಟೀನಮ್ಮಾ
ಗಗನದೊಳಲಿಯುವ ಚಂದಿರನು ?
ಎಷ್ಟೇ ತಿಂದರು ಖರ್ಚೇ ಆಗದ
ಬೆಳೆಯುವ ಪೆಪ್ಪರಮೆಂಟಮ್ಮಾ !

ದಿನದಿನ ನೋಡುವೆ : ದಿನವೂ ಕರಗುತ
ಎರಡೇ ನಾರದೊಳೆಯುವುದು !
ಮತ್ತದು ದಿನದಿನ ಹೆಚ್ಚುತ ಬಂದು
ಎರಡೇ ವಾರದಿ ಬೆಳೆಯುವುದು !

ಅಕ್ಷಯವಾಗಿಹ ಪೆಪ್ಪರಮೆಂಟಿದು
ನನಗೂ ದೊರಕುವುದೇನಮ್ಮಾ ?—
ನೀನೂ ದೇವರ ಬಾಲಕನಾಗಲು
ನಿನಗೂ ಕೊಡುವನು, ಕಂದಯ್ಯ !—

ದೇವರ ಬಾಲಕನಾಗಲು ಒಳ್ಳೆ ;
ಆತನ ಮಾರಿಹೆ ನೀನಮ್ಮಾ !
ತಾಯಿಯನಗಲಿಸಿ ದೇವರ ಹಿಡಿಸುವ
ಪೆಪ್ಪರಮೆಂಟೊ ಬೇಡಮ್ಮಾ.

ಕ. ಎ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

ಗುರು

ಸಂಪಗೆಹೂವನು ಸಂಪಗೆಹೂವೆಂ-

ದೇತಕೆ ಕರೆವರು ಹೇಳಮ್ಮಾ?—

ಹಿಂದಿನ ಜನರದಕಾ ಹೆಸರಿಟ್ಟರು,

ಸಂಪಗೆ ಎನ್ನುವೆವದರಿಂದ.—

ಬೇರೆಯ ಹೆಸರುಗಳಾಗಿ ನ ಜನರಿಗೆ

ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲವೆ ಏನಮ್ಮಾ?

ಸಂಪಗೆಗಿಂತಲು ತಂಪಿಗೆ ಎಂದಿರೆ

ಇಂಪಾಗಿರುವುದು ಕೇಳಿರಿಗೆ.

ಜನರೇನಮ್ಮಾ, ಹಿಂದಿನದೆಂದರೆ

ಕಂಗಳ ಮುಚ್ಚಿಯೆ ಪೂಜಿಪರು.

ನನ್ನೀ ಸಲಹೆಯನಾರೂ ಕೇಳರು,

ತಂಗಿಯು ಒಬ್ಬಳೆ ಒಪ್ಪಿಹಳು.

ಕಾಳಗೆ ಹೇಳಿದೆ, ಜಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳಿದೆ,

ತಿಮ್ಮಗೆ ದಿನದಿನ ಬೋಧಿಸಿದೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಸಂಪಗೆ, ಸಂಪಗೆ ಎಂಬರು,

ತಂಪಿಗೆ ಎನ್ನುವರಾರಿಲ್ಲ !

ನಾನೂ ತಂಗಿಯು ತಂಪಿಗೆ ಎಂಬೆವು,

ನೀನೂ ತಂಪಿಗೆ ಎನ್ನಮ್ಮಾ!—

ಆಗಲಿ ! ನಾನೂ ತಂಪಿಗೆ ಎಂಬೆನು,

ನನಗೂ ತಂಗಿಗು ನೀನೆ ಗುರು !

ಕೆ. ಎ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

ಚಟಾಕೆ

ಅಪ್ಪನ ಜೇಬಿನ ದುಡ್ಡುಗಳೆಲ್ಲ
ಚಟಪಟಗುಟ್ಟುತ ಸಿಡಿಯುವುವು
ಒಪ್ಪದ ನೀತಿಯ ನಾತುಗಳೆಲ್ಲ
ತಟ್ಟನೆ ದಾರಿಯ ಹಿಡಿಯುವುವು.
ಬಗೆಬಗೆಬಣ್ಣದ ಹೂಗಳ ರೂಪದಿ
ಹಾರುತ ಬುಸುಬುಸುಗುಟ್ಟುವುವು.
ಉರಿಯನು ಸುರಿಸುತ, ಮೊರೆಯುತ, ತಿರುಗುತ,
ಸರಸರನೆಲ್ಲೆಡೆ ಹರಿಯುವುವು,
ಸರುಸರ ಕಿವಿಗಳ ಕೊರೆಯುವುವು.
ಮೂಗಿನ ಸೆಲೆಗಳನೊಡೆಯುವುವು ;
ಸಾರನ ತೊರೆಯುತ ಕಡೆಯಲಿ ಕಪ್ಪಗೆ
ನೆಲದಲಿ ಧೊಪ್ಪನೆ ಕಡೆಯುವುವು,
ಅಜ್ಜನ ಮಡಿಯನು ತೊಡೆಯುವುವು,
ಅಪ್ಪನ ಜೇಬುಗಳೊಡೆಯುವುವು,
ಸಿಡಿಯುವುವು.

ಕರ್ಬೊಗೆಯ ಮೈವೊಗರ ಹಬ್ಬಿಸುತ ಜಗಕೆ
ಮಬ್ಬ ಕವಿಸುತ ಬರುವ ದೇವಿ ಯಾರಿವಳು ?
ಕೆಂಜಡೆಯನಡಿಗಡಿಗೆ ಕೊಡಹುತ್ತಲಿಹಳು ;
ಕಿಡಿಗಣ್ಣು ಬಿರುಬಿರನೆ ತಿರುಗಿಸುತಲಿಹಳು.
ಉರಿಯ ನಾಲಗೆಗಳನು ಮುಂದೆ ಚಾಚಿಹಳು.

ತನಿಗೊಂಡದುಂಡೆಗಳ ತಾನುಗುಳುತಿಹಳು.
 ಸಿಡಿಲ ನಡುಗಿಸುವಂತೆ ಬೊಬ್ಬಿರಿಯುತಿಹಳು.
 ಕುಲಗಿರಿಗಳೊಡೆವಂತೆ ಅಡಿಯಿಡುತಲಿಹಳು.
 ಯುದ್ಧನರ್ತನದಿಂದ ಮತ್ತಳಾಗಿಹಳು—
 ಘೋರರೂಪದ ಕಾಳಿಕಾದೇವಿಯವಳು.

ಈ ಕರಾಳಿಯ ಕಂಡು ನಡುಗಿದೆನೊಡನೆ ನೆಲದಲಿ ಕೆಡೆದಿನು,
 ಧೈರ್ಯವುಡುಗಲು ಸಣ್ಣ ದನಿಯೊಳಗಿನಿತು ಬೇಡುತ ನುಡಿದೆನು—
 “ ತಾಯಿ ಕೃಪೆಯಲಿ ಕಾಯಿ ನಮ್ಮನು. ನಿನ್ನ ರೂಪವ ನೋಡಲು
 ನಡುಗಿ ನಮ್ಮೆದೆ ತಡೆಯದೊಡೆವುದು ; ಸೌಮ್ಯರೂಪವ ತೋರಿಸು.
 ರುಂಡಮಾಲೆಯ ರಕ್ತವಸ್ತ್ರವ ನೋಡುತಿರೆ ಮೈಮರೆವೆವು.
 ಆ ಫಿರಂಗಿಯ ಗುಂಡಿನಬ್ಬರ ಕಿವಿಗೆ ಬೀಳಲು ಮಡಿವೆವು.
 ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರು ; ನಿನ್ನ ಪೂಜಿಸಿ ನಲಿದರು.
 ಅವರ ಮಕ್ಕಳು ನಾವು ; ನಮ್ಮನು ಕರುಣೆಯಿಂದಲಿ ಪಾಲಿಸು.

ನಮ್ಮ ಹೆದರಿಕೆಯೋಡಿಸು ;
 ಸೌಮ್ಯರೂಪವ ತೋರಿಸು.”

ನಾನಿಂತು ಕೈಮುಗಿದು ಹೊಗಳೆ,
 ಕಣ್ಣುಚ್ಚಿ ಹೊಗಳುತ್ತಿರೆ ಮಗುಳೆ,
 ಸಿಡಿಲಪರಿಯಬ್ಬರವು ಜಗುಳೆ,
 ಗುಡುಗ ದನಿಯನುಕರಿಸುವಂತು
 ಮಾಕಾಳಿ ನುಡಿದಳಂತು :

“ ಬೆದರಬೇಡಿರಿ, ಘೋರರೂಪವನು ತೋರಿಸೆನು. ಈ ಫಿರಂಗಿಯ ಗುಂಡ
ಸಿಡಿಸೆನ್ನಿಲ್ಲ.

ಪಡುವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ನಡೆದು ಕಡಲ ತೆರೆಗಳನೊಡೆದು, ನಡುಗಿಸುತ್ತ ಲೋಕ-
ವನು ಕುಣಿವೆನ್ನಲ್ಲಿ.

ಪಡುವ ನಾಡಿನ ಜನರ ಕಡೆಗಾಣದಸ್ತ್ರಗಳ ಹಿಡಿದು ಮೈಗುಡಿಗಟ್ಟ
ಕುಣಿವೆನ್ನಲ್ಲಿ.

ಕಡುಮುದದಿ ಕುಣಿಕುಣಿದು ತಣಿವೆನ್ನಲ್ಲಿ.

ಕೆಂಡವನು ಕಾರುವ ಫಿರಂಗಿಗಳ ಗುಂಡುಗಳು ಗುಂಡಿಗೆಯನೊಡೆಯು-
ವುವೆ ? ಪಡುವಣವರು

ಕೊಂಡುಹೋಗಲಿ. ನಿಮಗೆ ತಕ್ಕುದಲ್ಲದು. ಪಾಪ ! ಮಕ್ಕಳಿರ, ನೀವೆ
ಮೃದುಹೃದಯದವರು !

ಮೆಚ್ಚಿದೆನು, ಮೆಚ್ಚಿದೆನು ಹೆಚ್ಚಿ ಬರುವೀ ನಿಮ್ಮ ಧೈರ್ಯದುಬ್ಬರವ
ನೋಡಿ !

ಮೆಚ್ಚನೀವೆನು ನಿಮಗೆ ಸಿಡಿವೀ ಚಟಾಕಿಯನು ; ಹಿಡಿಯಿರಿದ ಕೈಯ
ನೀಡಿ !

ಕಾರದಿದು ಕಿಡಿಗಳನು, ತೋರದಾರ್ಭಟಗಳನು ; ಹಾರುವುದು ಬಣ್ಣ-
ಗೂಡಿ.

ಮಾರಿದುತ್ತಾಹದಲಿ ಸುಡೀ ಚಟಾಕಿಯನು ; ಸುಡುತಾಡಿ ಮೋದಗೂಡಿ !

ಹಿಡಿಯಿರಿದ ಕೈಯನೀಡಿ ! ”

ಹರಿಯಿತು ಹರ್ಷದ ಹೊನಲೀ ದೇಶದಿ ಹಬ್ಬವು ಹತ್ತಿರ ಬರುತಿರಲು,
ಹರಡುತ ಕಾಳಿಯ ವರದಾ ವಾರ್ತೆಯ ದೀಪಾವಳಿಯದು ಬರುತಿರಲು,
ಹೊರಲಾರದೆ ಸಾಹಸದಿ ಚಟಾಕಿಯ ಹೊರೆಗಳ ಮೆಲ್ಲನೆ ತರುತಿರಲು,
ಸಿಡಿವ ಚಟಾಕಿಯ ತರುತಿರಲು.

ಹುಡುಗರು ನಲಿಯುತ ಕುಣಿಕುಣಿದಾಡುತ ಹಿಡಿದು ಚಟಾಕಿಯ
ಸುಡುತಿಹರು.

ಸಿಡಿದು ಚಟಾಕಿಯು ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಲು ನಿಲ್ಲದೆ ಚಪ್ಪಳಿ ತಟ್ಟುವರು.
ಸಡಗರಗೊಳ್ಳುತ ದೂರದಿ ನೋಡುತ ಲಲನೆಯರೊಲ್ಲರು ನಗುತಿಹರು.
ಸಿಡಿಯೆ ಚಟಾಕಿಯು ನಗುತಿಹರು.

ಹುಡುಗನ ದೇವಿಯ ಮುಡುಗನ ಮಕ್ಕಳು ಗದ್ದಲಮಾಡುತ ಬರುತಿಹರು.
ಮುಡುಗನ ಮಕ್ಕಳ ನಿರ್ದಯನೋಡಿಸಿ ನಗಿಸುತ ಕುಣಿಸುತ ಬರುತಿಹರು.
ಚಟಪಟಗುಟ್ಟಿ ಚಟಾಕಿಯು ಮುಂಗಡೆ ಲೀವಿಯ ತೋರುತ ಬರು-
ತಿರಲು,

ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಚಟ್ಟನೆ ಸಿಡಿವ ಪಟಾಸಿನ ಬಳಗವು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತಿರಲು,
ಅರಳನು ಹುರಿಯುನ ವರಿಯಲಿ ಮೊರೆಯುತ ಬಲುಚಿನುಕುರುಳಿಗ-
ಳ್ಳಿತರಲು,

ಸರಸರ ಗರಗರ ಶಬ್ದದಿ ಮೊರೆಯುತ ತಿರುಗುವ ಬಾಣಗಳ್ಳಿತರಲು,
ಬೆಳಕನು ಬೀರಿ ಮತಾಪಿನ ಸಾಲ್ಕಳು ಪಂಜನು ಹಿಡಿಯುತ ಬರು-
ತಿರಲು,

ಹೊಳೆಯುವ ಹೂಗಳ ಮಳೆಯನು ಸುರಿಸುತ ಹೂವಿನ ಬಾಣಗ-
ಳ್ಳಿತರಲು,

ಒಡೆಯ ಚಟಾಕಿಯು ಬರುತಿರಲು,

ಕಡುಹಿತದಿಂದಲಿ ಬರುತಿರಲು ;

ಹರಿಯಿತು ಹರ್ಷದ ಹೊನಲು ಚಟಾಕಿಯ ಮೊಳಗದು ಹತ್ತಿರ
ಬರುತಿರಲು,

ದೀಪಾವಳಿಯದು ಬರುತಿರಲು.

ಅಪ್ಪನ ಜೇಬಿನ ದುಡ್ಡುಗಳೆಲ್ಲ ಚಟಪಟಗುಟ್ಟಿತ ಸಿಡಿಯುವುವು.

ಹಾರುತ ಬುಸುಬುಸುಗುಟ್ಟುವುವು,

ಉರಿಯನು ಸುರಿಸುತ ನೊರೆಯುವುವು,

ಸರಸರನೆಲ್ಲೆಡೆ ಹರಿಯುವುವು.

ಒಪ್ಪದ ನೀತಿಯ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ತಟ್ಟನೆ ದಾರಿಯ ಹಿಡಿಯುವುವು.

ಎಲೆ. ಗುಂಡಪ್ಪ.

ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕೆಂದರಿಜೋಗಿ

೧

ತುಂಗಾತೀರದ ಬಲಗಡೆಯಲ್ಲಿ
ಹಿಂದಲ್ಲಿದ್ದುದು ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿ.
ಅಲ್ಲೇನಿಲಿಗಳ ಕಾಟವೆ ಕಾಟ !
ಅಲ್ಲಿಯ ಜನಗಳಿಗತಿಗೋಳಾಟ !
ಇಲಿಗಳು ಬಡಿದುವು ನಾಯಿಗಳ !
ಇಲಿಗಳು ಕಡಿದುವು ಬೆಕ್ಕುಗಳ !
ಕೆಲವನು ಕೊಂದುವು, ಕೆಲವನು ತಿಂದುವು,
ಕೆಲವನು ಬೆದರಿಸಿ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದುವು.
ಅಲ್ಲಿಯ ಮೂಷಿಕನಿಕ್ಕರವು ಸೊಕ್ಕಿ
ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆಯು ಕೈಬಾಯಿಕ್ಕಿ
ಹೆದರಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ, ಬೆದರಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ
ಕುಣಿದುವು ಯಾರನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ !
ಹಾಲಿನ ಮಡಕೆಯನೊಡೆದುವು ಕೆಲವು ;
ಅನ್ನದ ಗಡಿಗೆಯ ಪುಡಿಮಾಡಿದುವು.
ಬಡಿಸುವ ಆಡುಗೆಯ ಭಟ್ಟನ ತಡೆದು
ಕೈಯಲ್ಲಿರುವಾ ಸಟ್ಟುಗವ
ಭೀತಿಯೆ ಇಲ್ಲದೆ ನೆಕ್ಕಿದುವು ;
ಈಸರಿ ತಿನ್ನುತ ಸೊಕ್ಕಿದುವು ;
ಧಾನ್ಯವನೆಲ್ಲಿಯು ಬಿಕ್ಕಿದುವು !

ಟೋಪಿಯ ಒಳಗಡೆ ಗೂಡನು ಮಾಡಿ
 ಹೆತ್ತುವು ಮರಿಗಳನು ;
 ಪೇಟದ ಒಳಗಡೆ ಅಟವನಾಡಿ
 ಕಿತ್ತುವು ಸರಿಗೆಯನು !
 ಗೋಡೆಗೆ ತಗುಲಿಸಿದಂಗಿಯ ಜೇಬನು
 ದಿನವೂ ಜಪ್ತಿಯ ಮಾಡಿದುವು !
 ಮಲಗಿರೆ ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನೇ ಹರಿದುವು
 ಕೇಶಚ್ಛೇದನ ಮಾಡಿದುವು !
 ಬೆಣ್ಣೆಯ ಕದ್ದುವು ಬೆಲ್ಲವ ಮೆದ್ದುವು
 ಎಣ್ಣೆಗೆ ಬಿದ್ದುವು ದಿನದಿನವು !
 ಗೌಡರು ನಾತಾಡುತ ಕುಳಿತಲ್ಲಿ
 ಬಹಳ ಗಲಾಟೆಯ ಮಾಡಿದುವು !
 ಗರತಿಯರಾಡುವ ಹರಟೆಗೆ ತುಂಬಾ
 ತೊಂದರೆಯಿತ್ತುವು ಗಜಬಿಜವಾಡಿ.
 ಊರಿನ ಮಕ್ಕಳ ಕೈಲಿದ್ದ
 ತಿಂಡಿಯ ಕಸಿದುವು ಧೈರ್ಯದಲಿ !

೨

ಇಲಿಗಳ ಕೊಲ್ಲಲು ಊರಿನ ಜನರು
 ತುಂಬಾ ಯತ್ನವ ಮಾಡಿದರು ;
 ಕಡಿದರೆ ಮುರಿದುವು ಕತ್ತಿಗಳೆಲ್ಲಾ,
 ಹೊಡೆದರೆ ಮುರಿದುವು ಕೋಲುಗಳು.

ಇಲಿಗಳ ಬೇಟೆಯನಾಡುತಲಿರಲು

ಮುರಿದುವು ತಿಮ್ಮನ ಕಾಲುಗಳು !

ಬೇಟೆಯನಾಡಲು ಅಡುಗೆಯ ಮನೆಯಲಿ

ಬಿದ್ದಳು ಬಳೆಯೊಡೆದಚ್ಚಮ್ಮ !

ಭೃಂಗಾಮಲಕದ ತೈಲವ ಹಚ್ಚಿದ

ಶೇಷಕ್ಕನ ನುಣ್ಣನೆ ಫಣಿವೇಣಿ,

ಬೆಳಗಾಗಳೆಳುತ ಕನ್ನಡಿನೋಡೆ

ಇಲಿಗಳಿಗಾಗಿತ್ತೊಟದ ವೇಣಿ !

ರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆಯಲೋಡುತ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ-

ಗುಂಡುವು, ತಿಂದುವು ದನಗಳ ಕೆಚ್ಚಲ,

ಹರಿದುವು ಕರುಗಳ ಬಾಲಗಳ !

ಸಿಡ್ಡೋಜೈಗಳು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಿ

ಪಾಠವ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ

ಅಂಗಿಯ ಜೇಬಿಂ ಹೆಳವಿಲಿಯೊಂದು

ಚಂಗನೆ ನೆಗೆಯಿತು ತೂತನು ಮಾಡಿ.

ಲೇವಡಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ ಬಾಲಕರಾಂ

ಗುರುಗಳಿಗಾಯಿತು ಬಲು ಗೇಲಿ !

ಹರಿಯಲು ರೇಶ್ಮೆಯ ರವಕೆಯ ಕಣಗಳ,

ಕೊಚ್ಚಲು ಕಾಗಿನ ಸೀರೆಯನು,

ಮುಂಗಾಣದೆ ಜಟ್ಟಿಕ್ಕನು ಹೋಗಿ

ಬತ್ತದ ಕೆರೆಯನು ಹಾರಿದಳು ;

ಸತ್ತೇ ಎನ್ನುತ ಚೀರಿದಳು !

ಬೆಳಗಿನ ಜಾವದಿ ಏಳುತ ನೋಡಲು

ಭಟ್ಟಾಶಾಸ್ತ್ರಿಯ ಜನಿವಾರ

ಇಲಿಗಳಿಗಾಗಿತ್ತಾಹಾರ !

ಒಂದಿಲಿ ಸತ್ತರೆ ಎರಡಲಿಯಾದುವು,

ಕೊಂದರೆ ಒಂದನು ಎರಡೈತಂದುವು !

ಇಲಿಗಳ ಕಾಟವ ಸಹಿಸಲು ಆರದೆ

ಗೂರಿನ ಜನರೆಲ್ಲರು ಒಂಡಾಗಿ

ಮೂಷಿಕಯಾಗವ ಮಾಡಿದರು,

ದೇವರ ಪೂಜೆಯ ಮಾಡಿದರು,

ಹರಕೆಯ ಹೊತ್ತರು, ಕಾಣಿಕೆ ತೆತ್ತರು,

ಮಂತ್ರವ ದಿನದಿನ ಹೇಳಿದರು !

ನಿಷ್ಕಲವಾದುವು ಮಂತ್ರಗಳೆಲ್ಲಾ,

ಬಾಯ್ಬಾಯ್ಕಳೆದರು ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳೆಲ್ಲಾ,

ಕಣ್ಣಣ್ಣೆಟ್ಟರು ಪಂಡಿತರೆಲ್ಲಾ,

ಕಂಬನಿಗರೆದರು ಜನರೆಲ್ಲಾ !

೩

ಮುಂದಿನ ಮಾರ್ಗವ ಕಾಣದೆ ಜನರು,

ಗೌಡನ ಬಳಿ ಹೋದರು ಗುಂಪಾಗಿ :

ಗೌಡನು ಮನೆಯಿಂದೀಚೆಗೆ ಬಂದನು

ಕಂಗಳನರಳಿಸಿ ಬೆರಗಾಗಿ !

೩೨

ಕೂಗಿದರೆಲ್ಲರು ಗೌಡನ ಕುರಿತು,
 ಗೌಡನು ನಿಂತನು ಮೈಮರೆತು :
 “ ಧೂ ! ಭೀ ! ಗೌಡನೆ ನೀ ಹಾಳಾಗ !
 ಮಾರಿಯ ಇಲಿಗಳ ಕೊಲ್ಲಿಸೊ ಬೇಗ !
 ತರಿಗೆಯ ಮಾತ್ರಾ ಕಾಸೂ ಬಿಡದೆ
 ಹೊಡೆದೂ ಬೈದೂ ಎತ್ತುವೆ ನೀನು.
 ನಿನ್ನ ರುಮಾಲಿನ ಜರಿ ಹಾಳಾಗ,
 ನಿನ್ನೀ ಗಂಟಲು ಕಟ್ಟೀ ಹೋಗ !
 ಇಲಿಗಳ ಸಹಿಸೆವು ಕೊಲ್ಲಿಸೊ ಬೇಗ !
 ಬಿಂಕಿಯನಿಡುವೆವು ನಿನ್ನೀ ಮನೆಗೆ,
 ಕೊಲ್ಲಿಸದಿರೆ ಬರೆಯಿಡುವೆವು ನಿನಗೆ !
 ಡೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರಾ ಗೌಡನೆ ನೀನು ?
 ಮಾನವೆ ಇಲ್ಲವೆ, ಭೀ ! ನಿನಗೇನು ?

೪

ಈ ಪರಿ ಬೈದರು ಜನರೆಲ್ಲಾ ;
 ಗೌಡನು ಬಾಯೇ-ಬಿಡಲಿಲ್ಲ !
 ಜನರೆಲ್ಲಾ ಹಿಂತಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ
 ಗೌಡನು ಓಡಿದ ಚಾವಡಿಗೆ ;
 ಕಡೆದನು ಊರಿನ ತಲೆಯಾಳುಗಳ ;

ಕಟ್ಟೆಯೊಳಲ್ಲಿಯೆ ಸಭೆಸೇರಿದರು.

ದಿನವೆಲ್ಲಾ ಚರ್ಚೆಯ ಮಾಡಿದರು ;

ದಿನವೆಲ್ಲಾ ವಾದನ ಹೂಡಿದರು.

ಹೊರಟವು ಯುಕ್ತಿಯ ಮಾತುಗಳು,

ಮಾತೊಳು ಮನೆಯನು ಕಟ್ಟಿದರು.

ಅಂತೂ ಇಲಿಗಳ ಕೊಲ್ಲುವ ಬಗೆಯು

ಒಬ್ಬರಿಗಾದರು ಹೊಳೆಯಲೆ ಇಲ್ಲ.

ಗೌಡನು ತಲೆತಲೆ ಹೊಡಕೊಂಡ ;

ಅಲ್ಲದೆ ಎದೆಯೆದೆ ಬಡುಕೊಂಡ :

ಕಡೆಗಾ ರಂಗೇಗೌಡನು ಊರಿಗೆ

ಬೆಂಕಿಯ ಕಾಕುವ ಸಲಹೆಯ ಕೊಟ್ಟ !

ಊರನೆ ಖಂಡಿತ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು

ರಾಮಾಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಾಡಿದರು !

ತಿವ್ವಂಭಟ್ಟರು ಚಿಂತಿಸಿ ಚಿಂತಿಸಿ

‘ ದೇವರು ಮಾಡಿದುದಾಗಲಿ ’ ಎಂದರು !

ಸಲಹೆಗಳೆಲ್ಲಾ ಮುಗಿದಾ ಮೇಲೆ

ಗೌಡನು ಜನರನು ಕುರಿತಂತೆಂದ :

‘ ಇಲಿಗಳ ನಾಶಕುಪಾಯವನಾರು

ತೋರಿಸಿ ಕೊಡುವರೊ ಅವರಿಗೆ ಆರು

ಸಾವಿರ ನಾಣ್ಯಗಳೇಯುವೆ ನಾನು ;

ತಿಳಿದವರಿದ್ದರೆ ಬನ್ನಿರಿ ! ಏನು ? ’

ಒಬ್ಬರ ಮೊಗವನು ಒಬ್ಬರು ನೋಡಿ
 ಮಾತಾಡದೆ ಇದ್ದರು ಜನರೆಲ್ಲಾ !
 ಗೌಡನು ಕೂಗಿದ ಮೊದಲನೆ ಸಾರಿ ;
 ಯಾರೂ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಾರಲಿ ಇಲ್ಲ.
 ನಾಣ್ಯಗಳೆಂಬಾ ಮಾತನು ಕೇಳಿ
 ಮುಂಗೈತಿಟ್ಟರು ಕೋಪನ ತಾಳಿ

ಬ್ರಹ್ಮನ ರಾಣಿಯ ದೂರಿದರು !
 ಮೆದುಳನು ನೀಡದೆ ತಲೆಯನು ಮಾಡಿದ
 ಕಮಲಜನನು ಬೈದಾಡಿದರು !
 ಸುತ್ತಲು ನೋಡುತ್ತ ಗೌಡನು ಮತ್ತೆ
 ಎರಡನೆ ಸಾರಿಯು ಕೂಗಿದನು.

ಆಸೆಯನ್ನೆಲ್ಲವ ನೀಗಿದನು ;
 ಕೂಗಿದನಾತನು ಮೂರನೆ ಸಾರಿ ;
 ಮಾತೇ ಇಲ್ಲವು, ಎಲ್ಲಿಯು ಮೌನ !
 ಮುಂದಲೆ ಹಿಂದಲೆ ಎರಡನು ಉಜ್ಜುತ್ತ,
 ಕಂಗಳ ಕೆರಳಿಸಿ, ಹಲ್ಲನು ಕಡಿಯುತ್ತ,
 ತೆಟ್ಟರು ಬಲು ವೇಚಾಡಿದರು.

ಅವೇಶವ ದಯಪಾಲಿಸು ಎನ್ನುತ
 ವಾಣಿಯ ಪರಿಪರಿ ಬೇಡಿದರು !

ಏನಿದು ಗುಜುಗುಜು ಗುಂಪಿನಲಿ ?

ನೋಡಿದಿರೇನಾಶ್ಚ ಯೌವನು ?

ಆಲಿಸಿ ! ದೂರದ ಕಿಂಧರಿನಾದ !

ಬರುವನು ಯಾರೋ ಕಿಂಧರಿಜೋಗಿ !

ಹತ್ತಿರ, ಹತ್ತಿರಕವನೈತಂದ ;

ಬಂದಿತು ಜನರಿಗೆ ಒಂದಾನಂದ !

ನೋಡಿರಿ ! ನೋಡಿರಿ, ಕಿಂಧರಿಜೋಗಿ !

ನೋಡಿದರೆಲ್ಲರು ಬೆರಗಾಗಿ !

ಬಂದನು ! ಬಂದನು ಕಿಂಧರಿಜೋಗಿ !

ಕೆದರಿದ ಕೂದಲ ಗಡ್ಡದ ಜೋಗಿ !

ನಾನಾ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಯ ಜೋಗಿ !

ಕೈಯಲಿ ಕಿಂಧರಿಹಿಡಿದಾ ಜೋಗಿ !

ಕುದುರೆಯ ಗೊರಸಿನ ಅಡಿಗಳ ಜೋಗಿ !

ಕಡವೆಯ ಕೊಂಬಿನ ತಲೆಯಾ ಜೋಗಿ !

ಆನೆಯ ಕಿವಿಗಳ ಕಿಂಧರಿಜೋಗಿ !

ಹಂದಿಯ ದಾಡೆಯ ಕೋರೆಯ ಜೋಗಿ !

ಮಂಗನ ಮೂತಿಯ ಮುಡಿಹಿಹ ಜೋಗಿ !

ಬಂದನು ಬಂದನು ಕಿಂಧರಿಜೋಗಿ !

ಹಾರುತ, ತೇಲುತಲಿಳಿದನು ಜೋಗಿ !

ಕೈಕೈಮುಗಿಯುತ ಕಣ್ಣೆರೆದು
 ಹಿಂದಕೆ ಸರಿಯುತ ಜನರೆಲ್ಲಾ,
 ದಾರಿಯ ಬಿಟ್ಟರು ಕಿಂದರಿಜೋಗಿಗೆ !
 ಜೋಗಿಯು ಹತ್ತಿದ ಗೌಡನ ಕಟ್ಟಿಯ ;
 ಗೌಡನ ಹೃದಯವು ಬಾಯ್ಕಿ ಬಂದಿತು,
 ಗಡಗಡ ನಡುಗಿದನು !
 ತೊದಳುತ, ಬೆದರುತ, ಕಂಪಿತಕಂಠದಿ
 ನೀನಾರೆಂದನು ಜೋಗಿಯ ಕುರಿತು.
 ಅದಕಾ ಜೋಗಿಯು ಇಂತೆಂದ ;
 ಕೇಳಿದರೆಲ್ಲರು ಬಾಯ್ಕಿಟ್ಟು :
 ' ಹಿಮಗಿರಿಯಲ್ಲಿಹ ಜೋಗಿಯು ನಾನು ;
 ಪರಮೇಶ್ವರನಿಗೆ ಗೆಲೆಯನು ನಾನು ;
 ನಿಮ್ಮಿಗೂ ಗೋಳನು ಕೇಳಿದ ಶಿವನು
 ನನ್ನನ್ನಿಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿದನು.
 ಇಲಿಗಳನೆಲ್ಲಾ ಕೊಂದರೆ ಆರು
 ಸಾವಿರ ನಾಣ್ಯಗಳೇಯುವೆಯಷ್ಟೆ ? '

೭

ಉಬ್ಬಿತು ! ಉಕ್ಕಿತು ಗೌಡನ ಸಂತಸ !
 ಶಹಭಾಸೆಂದರು ಜನರೆಲ್ಲ.
 ಗೌಡನು ಜೋಗಿಯ ಕುರಿತಂತೆಂದ ;
 ಜನರದನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿದರು :

‘ ಬೇಕಾದುದು ನಾ ಕೊಡುವೆನು ಜೋಗಿ ;
ಆರೇಕಿನ್ನೆರಡಾದರು ಕೊಡುವೆನು.

ಬೇಕಾದುದನೆಲ್ಲವ ನೀ ಕೇಳು ;
ಊರೇ ನಿನ್ನದು ! ನಾ ನಿನ್ನಾಳು !

ಆದರೆ ಒಂದೇ ಸಂದೇಹ—

ಇಲಿಗಳನೋಡಿಸ ಶಕ್ತಿಯು ನಿನಗೆ
ನಿಜವಾಗಿರುವುದು ಹೌದಷ್ಟೆ ? ’

ಜೋಗಿಯು ಹಿಂತಿರುಗೆಲ್ಲರ ನೋಡಿ,
ಕೈಯಾ ಕಿಂದರಿಯನು ಸರಿಮಾಡಿ,
ಗಡ್ಡವ ನೀವುತ ದುರುದುರು ನೋಡಿ

ಗೌಡನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಂತೆಂದ :

‘ ಕೃತಯುಗದೊಳು ಕೈಲಾಸದೊಳು
ಇಲಿಗಳ ಕಾಟವು ಮಿತಿಮಾರಿ,

ಇಲಿಗಳ ಕೊಲ್ಲುವೆನೆಂಬಾ ರೋಷ
ಏರಲು, ಭೈರವನಾದನು ಈಶ !

ಆದರು ಆಗದೆ ಮೂಷಿಕನಾಶ

ನಂದಿಯ ಕಳುಹಿದನೆನ್ನಡೆಗೆ :

ಕೊಂದೆನು ಅವುಗಳ ನಾ ಕಡೆಗೆ !

ಕಾಮನ ದಹಿಸಿದ ಹಣೆಗಣ್ಣು

ಮೂಷಿಕರೋಮವ ಸುಡಲಿಲ್ಲ !

ಬೊಮ್ಮನ ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರೇ ಕೇಳಿ,

ಮುಂದಿನ ಕಥೆಯನು ಮುಗಿಸುವೆ ಹೇಳಿ :

ದ್ವಾಪರಯುಗದೊಳು ವೈಕುಂಠದೊಳು
 ಮೂಷಿಕಸೈನ್ಯಕು ಜಯವಿಜಯರಿಗೂ
 ಭೀಕರಕಾಳಗ ಜರುಗಿತು, ಕಡೆಗೆ
 ಆ ಜಯವಿಜಯರು ವಿಷ್ಣುವಿನೆಡೆಗೆ
 ಓಡುತ ಹೋದರು ನೊರೆಯಿಡಲು,
 ಮೂಷಿಕಸೈನ್ಯಕೆ ವೈಸೋತು !
 ಕಡೆಗಾ ವಿಷ್ಣುವೆ ಚಕ್ರವ ಹಿಡಿದು
 ಮೂಷಿಕಬಳಗವ ಕೊಲ್ಲುವೆನೆಂದು
 ಕದನವನಾಡಲು ಇಲಿಗಳ ಕೂಡೆ
 ಮೂರ್ಛೆಗೆ ಸಂದನು ಬಲುಬಳಲಿ !
 ವಿಷ್ಣುವೆ ಸೋತನು ಕದನದಲಿ !
 ಪೀತಾಂಬರವನು ಹರಿದುವು ಕೆಲವು ;
 ಚಕ್ರದ ಹಲ್ಲನು ಮುರಿದುವು ಕೆಲವು !
 ಕೌಸ್ತುಭರತ್ನವನಪಹರಿಸಿದುವು !
 ಶಂಖವ ಭೂಂ ಭೂಂ ಉದಿದುವು !
 ಗದೆಯನ್ನಳಿದು ಬಿಸಾಡಿದುವು !
 ರಾಕ್ಷಸಕೋಟಿಯ ಕೊಂದಾ ಚಕ್ರವು
 ಬರಿದಾಯಿತು ಇಲಿಗಳ ಮುಂದೆ ;
 ಕಡೆಗೆನ್ನನು ಕರಿಕಳುಹಿದನು,
 ಮೂಷಿಕನಾಶವ ಮಾಡಿದನು ! '

' ಕಿಂದರಿಜೋಗಿಯೆ ನಿಲ್ಲಿಸು, ಸಾಕು ;
 ನೀ ಗಟ್ಟಿಗನೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಯ್ತು !

ನಿನ್ನ ಪರಾಕ್ರಮಕಂತ್ಯವೆ ಇಲ್ಲ ;

ಗೆಳೆಯರು ವಿಷ್ಣು ಮಹೇಶ್ವರರೆಲ್ಲ.

ನಮ್ಮೂರಿಗಲ ಸಂಹರಿಸು ;

ಬೇಕಾದುದ ನಾವೀಯುವೆವು !'

ಎಂದನು ಗೌಡನು ಸಂತಸದಿಂದ ;

ಜನತತಿಗಾದುದು ಅತ್ಯಾನಂದ !

೮

ಮರುಮಾತಾಡದೆ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ

ಕಟ್ಟಿಯನಿಳಿದನು ಬೀದಿಗೆ ಹೋಗಿ.

ಗಡ್ಡವ ನೀವುತ ಸುತ್ತಲು ನೋಡಿ,

ಮಂತ್ರವ ಬಾಯಲಿ ಮಣಮಣ ಹಾಡಿ,

ಕಿಂದರಿ ಬಾರಿಸತೊಡಗಿದನು,

ಜನವನೆ ಮೋಹಿಸಿತಾ ನಾದ !

ಎನಿದು ? ಎನಿದು ? ಗಜಬಿಜಿ ಎಲ್ಲಿ ?

ಊರನೆ ಮುಳುಗಿಸ ನಾದವಿಡೆಲ್ಲಿ ?

ಇಲಿಗಳು ! ಇಲಿಗಳು ! ಇಲಿಗಳ ಹಿಂಡು !

ಬಳಬಳ ಬಂದುವು ಇಲಿಗಳ ದಂಡು !

ಅನ್ನದ ಮಡಕೆಯನಗಲಿದುವು !

ಟೋಪಿಯ ಗೂಡನು ತ್ಯಜಿಸಿದುವು !

ಬಂದುವು ಅಂಗಿಯ ಜೇಬನು ಬಿಟ್ಟು,

ಮಕ್ಕಳ ಕಾಲಿನ ಚೀಲವ ಬಿಟ್ಟು.

ಹಾರುತ ಬಂದುವು, ಓಡುತ ಬಂದುವು,
ನೆಗೆಯುತ ಬಂದುವು, ಕುಣಿಯುತ ಬಂದುವು,

ಜೋಗಿಯು ಬಾರಿಸೆ ಕಿಂದರಿಯು.

ಸಣ್ಣಲಿ, ದೊಡ್ಡಲಿ, ಮೂಗಲಿ, ಸುಂಡಲಿ,
ಅಣ್ಣಲಿ, ತಮ್ಮಲಿ, ಅಮ್ಮಲಿ, ಅಪ್ಪಲಿ,
ಮಾವಲಿ, ಭಾವಲಿ, ಅಕ್ಕಲಿ, ತಂಗಲಿ,
ಗಂಡಲಿ, ಹೆಣ್ಣಲಿ, ಮುದುಕಲಿ, ಹುಡುಗಲಿ,
ಎಲ್ಲಾ ಬಂದುವು ಓಡೋಡಿ

ಜೋಗಿಯು ಬಾರಿಸೆ ಕಿಂದರಿಯು !

ಬಂದುವು ನಾನಾಬಣ್ಣದ ಇಲಿಗಳು :
ಕೆಂಪಿನ ಇಲಿಗಳು, ಹಳದಿಯ ಇಲಿಗಳು,
ಬೆಳ್ಳಲಿ, ಕರಿಯಲಿ, ಗಿರಿಯಲಿ, ಹೊಲದಲಿ,
ಕುಂಕುಮರಾಗದ, ಚಂದನರಾಗದ,
ಹಸುರಿನ ಬಣ್ಣದ, ಪಚ್ಚೆಯ ವರ್ಣದ,
ಸಂಜೆಯ ರಾಗದ, ಗಗನದ ರಾಗದ,
ನಾನಾ ವರ್ಣದ ಇಲಿಗಳು ಬಂದುವು

ಕುಣಿಯುತ ನಲಿಯುತ ಸಂತಸದಿ

ಜೋಗಿಯು ಬಾರಿಸೆ ಕಿಂದರಿಯು !

ನೋಡಿರಿ ! ಕಾಣಿರಿ ! ಬರುತಿಹವನ್ನೊ !
ಅಟ್ಟಿದ ಮೇಲಿಂ ಬರುವುವು ಕೆಲವು !
ಕಣಜದ ಕಡೆಯಿಂ ಬರುವುವು ಕೆಲವು !
ಓಹೋ ! ಬಂದುವು ಹಿಂಡ್ಲಿಂಡಾಗಿ !

ಕುಂಟಲಿ, ಕಿವುಡಿಲಿ, ಹೆಳವಿಲಿ, ಮೂಗಿಲಿ,
 ಚೀ ! ಪೀ ! ಎನ್ನುತ ಕೂಗುತಲೋಡಿ
 ಗಹಗಹಿಸುತ ನೆರೆ ನಲಿನಲಿದಾಡಿ
 ಬಂದಿತು ಮೂಷಿಕಸಂಕುಲವು
 ಜೋಗಿಯು ಬಾರಿಸೆ ಕಿಂದರಿಯ !

೯

ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ
 ಹೊರಟನು ತುಂಗಾನದಿಯೆಡೆಗಾಗಿ.
 ಕಿಂದರಿನಾದವು ಗಗನಕ್ಕೆರಿತು,
 ಇಲಿಗಳನೆಲ್ಲಾ ಮನಮೋಹಿಸಿತು !
 ಕಿಂದರಿಜೋಗಿಯ ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದರು
 ಜನಗಳು ನೋಡಲು ಕೌತುಕವ ;
 ಜೋಗಿಯು ನಡೆದನು, ಇಲಿಗಳು ನಡೆದುವು,
 ಸೇರಿದರೆಲ್ಲರು ನದಿಯೆಡೆಯ ;
 ಹೊಳೆಯಾ ಮರಳಿನ ಗಡ್ಡೆಯ ತುಂಬಾ
 ನೋಡಿದರೆಲ್ಲಿಯು ಮೂಷಿಕಗುಂಪೆ !
 ಉಸಿರಾಡದೆ ನಿಂತರು ಜನರೆಲ್ಲಾ
 ಮುಂದೇನಾಗುವುದೆಂದಲ್ಲಿ !
 ದಿವಿಜರು ಕವಿದರು ಗಗನದಲಿ,
 ಹೂಮಳೆ ಕರೆದರು ಹರುಷದಲಿ ;
 ದುಂದುಭಿನಾದವ ಮಾಡಿದರು,
 ಕಾಣದ ಬೆರಗನು ನೋಡಿದರು !

ಸುತ್ತಲು ನೋಡಿದ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ,
 ನಡೆದನು ಹೊಳೆಯಾ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ !
 ಸೇರಿದ ಜನರೆಲ್ಲರು ಬೆರಗಾಗಿ
 ' ಜಯಜಯ ಜೋಗೀ ! ' ಎಂದರು ಕೂಗಿ !
 ಇಲಿಗಳು ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು
 ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದುವು ಜೋಗಿಯನು ;
 ಬುಳುಬುಳು ನೀರೊಳು ಮುಳುಗಿದುವೆಲ್ಲಾ
 ಹೆಣನಾಗಲ್ಲಿಯೆ ತೇಲಿದುವು.
 ಎಲ್ಲಾ ಮುಳುಗಿದುವೆಂದೆನೆ, ಅಲ್ಲಾ !
 ರಾವಣನಂದದ ಮೂಷಿಕವೊಂದು
 ದೃಢವಾಗಿಜುತ ಸೇರಿತು ದಡವ !

೧೦

ಆಗದು ಜನರಿಗೆ ಈ ಪರಿ ನುಡಿಯಿತು
 ಕಿಂದರಿನಾದದ ಅನುಭವವ :
 ' ಕಿಂದರಿಬಾರಿಸಿದಾಗಲೆ ಎಲ್ಲಿಯು
 ಹೋಳಿಗೆವಾಸನೆ ತುಂಬಿದುದು ;
 ಯಾರೋ ಹೋಳಿಗೆಮಾಡುವರೆಂದು
 ಗೂಡನು ಬಿಟ್ಟಿವು ಹೊರಗಡೆ ಬಂದು.
 ನೋಡಲು ಹಲ್ಲದ ರಾಶಿಯ ಕಂಡೆವು ;
 ವಿಧವಿಧ ತಿಂಡಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಜೋಗಿಯ
 ಸುತ್ತಲು ಮೆರೆವುದ ನೋಡಿದೆವು !

ಬಲಗಡೆ ದೊಡ್ಡ ಮಿಠಾಯಿಯ ರಾಶಿ,
 ಎಡಗಡೆ ಬೆಣ್ಣೆಯ ಮುದ್ದೆಯ ರಾಶಿ,
 ತಲೆಯೊಳು ಸಕ್ಕರೆ, ಕೈಯೊಳು ಬೆಲ್ಲ ;
 ಬನ್ನಿರಿ, ಬನ್ನಿರಿ, ಎಂದುವು ಎಲ್ಲ !
 ಹಿಂಬಾಲಿಸಿದೆವು ನಾವುಗಳು
 ತಿಂಡಿಯ ತಿನ್ನುವ ಭಲದಿಂದ ;
 ಕಡೆಗೆಲ್ಲವು ಬರಿ ಬಯಲಾಯ್ತು,
 ತಿಂಡಿಯ ಹರಿಯುವ ಹೊಳೆಯಾಯ್ತು.'

ಜನರೆಲ್ಲರು ಮಾಯೆಗೆ ಬೆರಗಾಗಿ
 ' ಜಯಜಯ ಜೋಗೀ ! ' ಎಂದರು ಕೂಗಿ !
 ಬಿಳಿದಾಯಿತು ಗೌಡನ ಮುಖಮಾತ್ರ
 ಹಣಕೊಡಬೇಕಾಯ್ತಲ್ಲಾ ಎಂದು !

೧೧

ಕಿಂದರಿಜೋಗಿಯು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಬಂದ,
 ' ಗೌಡನೆ ನಾಣ್ಯಗಳನು ಕೊಡು ' ಎಂದ !
 ಗೌಡನು ನೋಡಿದ ಬೆರಗಾಗಿ,
 ' ಸಾವಿರ ಅರೂ ' ಎಂದನು ಜೋಗಿ !
 ಗೌಡನು ನಿಂತನು ತಲೆದೂಗಿ !
 ' ಕಿಂದರಿಜೋಗಿಯೆ, ಹೇಳುವೆ ಕೇಳು :
 ಸಾವಿರ ಅರನು ನಾ ಕೊಡಲಾರೆನು ;
 ನೀ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸವು ಹೆಚ್ಚಲ್ಲ,
 ಸುಮ್ಮನೆ ಕಿಂದರಿಬಾರಿಸಿದೆ.

ಅಳು

ಇಲಿಗಳ ಹೊತ್ತೆಯ ನೀನೇನು ?
 ಅವುಗಳು ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವೇ
 ಬಿದ್ದುವು, ಹೊಳೆಯಲಿ ಮುಳುಗಿದುವು !
 ಕೊಡುವೆನು ನೀ ಪಟ್ಟಹ ಶ್ರಮಕಾಗಿ
 ಕಾಸೈದಾರನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡೋಗಿ,
 ಪುರಿಗಡಲೆಯ ಕೊಂಡುಕೊ ಹೋಗಿ ! '

ಈ ಪರಿ ನುಡಿಯಲು ಗೌಡನು, ಜೋಗಿಯು
 ಕಂಗಳ ಕೆರಳಿಸುತ್ತಿಂತೆಂದ :
 ' ಅಡಿದ ಭಾಷೆಯ ತಪ್ಪುವೆಯ ?
 ಸಾವಿರ ಅರನು ಕೊಡದರೆ ನೀನು
 ಮತ್ತೀ ಕಿಂದರಿಬಾರಿಸುವೆ !
 ನಿಮ್ಮಿ ಹಳ್ಳಿಯನಾರಿಸುವೆ ! '

' ಸಾವಿರವಾರನು ಕೊಡುವರದಾರು ?
 ಅಪ್ಪನ ಗಂಟೆ ಹೋಗೋ, ಜೋಗಿ !
 ನೀ ಮಾಡುವುದೇನನು ನೋಡುವೆನು ;
 ಮಾತಾಡದೆ ತೊಲಗಿಲ್ಲೆಂದ !
 ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಮಾತನಾಡರು ನುಡಿದರೆ
 ಕಿಂದರಿಯೊಡಿಸುವೆ, ಗಡ್ಡವ ಸುಡಿಸುವೆ,
 ನಿನ್ನೀ ತಲೆಯನು ಬೋಳಿಸುವೆ ;
 ಕಿಂದರಿತಂತಿಯು ಹರಿಯುವವರೆಗೂ
 ಬಾರಿಸು ಬೇಡೆಂದವರಾರು ?
 ಬಲ್ಲಿಯ ನಾನಾರೆಂಬುದನು ?

ಊರ ಪಟೇಲನು, ಹಳ್ಳಿಗೆ ಗೌಡ !
ನಡೆ, ನಡೆ, ಮರುಮಾತಾಡದಿರು !'

೧೨

ಗೌಡನ ನುಡಿಯನು ಕೇಳಿದ ಜೋಗಿಯು
ಕಿಂದರಿಬಾರಿಸತೊಡಗಿದನು.

ನಾದವು ಹಬ್ಬಿತು ಊರೊಳಗೆಲ್ಲಾ,
ಕರೆಯಿತು ಊರಿನ ಹುಡುಗರನೆಲ್ಲಾ !

ಒಡುತ ಬಂದರು ಬಾಲಕರು
ಕೇಳದೆ ಹಿರಿಯರ ಮಾತುಗಳ ;

ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ
ಕಿಂದರಿಬಾರಿಸಿದನು ಇಂಪಾಗಿ !

' ಟಿಂಗ್ ! ಟಿಂಗ್ ! ಟಿಂಗ್ ! ಟಿಂಗ್ !' ನಾದವ ಕೇಳಿ

ಚಂಗ್ ! ಚಂಗ್ ! ನೆಗೆದರು ಬಾಲಕರು

ಕಿಂದರಿಜೋಗಿಯು ಹೊರಟನು ಮುಂದೆ

ಬಾಲಕರೆಲ್ಲರು ನಡೆದರು ಹಿಂದೆ !

ಊರಿನ ಜನರೆಲ್ಲರು ಭಯದಿಂದ

ಎಂದರು ' ಮಕ್ಕಳ ಗೌಡನೆ ಕೊಂದ ;

ಹಾಳಾದೆವು ಗೌಡನ ದೆಸೆಯಿಂದ.'

ಗೌಡನು ಕೂಗಿದ ಹೆವರಿಕೆಯಿಂದ,

ಜೋಗೀ ! ಜೋಗೀ ! ಹಿಂತಿರುಗಿಂದ.

ಕಿಂದರಿಜೋಗಿಯು ನಡೆದನು ಮುಂದೆ,

ಬಾಲರು ಒಡುತ ಹೋದರು ಹಿಂದೆ.

ಕುಂಟರು ಭರದಿಂದೋಡಿದರು !
ಕುರುಡರು ನೋಟವ ನೋಡಿದರು !
ಮೂಗರು ಸವಿನಾತಾಡಿದರು !
ಕಿವುಡರು ನಾದವ ಕೇಳಿದರು !
ಬಾಲರು ಭರದಿಂದೋಡಿದರು !
ಜನರೆಲ್ಲಾ ಗೋಳಾಡಿದರು !

ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಯ ಕಿಂದರಿಜೋಗಿ
ಮಕ್ಕಳ ಹೊಳೆಯೊಳಗಿಳಿಸುವನೆಂದು
ಒಡಿದರೆಲ್ಲರು ಜೋಗಿಯ ಹಿಂದೆ.
ಹೊಳೆಯಾ ತೀರವ ಜೋಗಿಯು ಸೇರಿ
ನೀರೊಳಗಿಳಿಯದೆ ಬಲಗಡೆ ತಿರುಗಿ
ಚೌಡಿಯ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕಭಿಮುಖನಾದ,
ಭರದಿಂ ಬೇಗನೆ ಮುಂದಕೆ ಹೋದ.
ಬೆಟ್ಟವನವನೇರುವುದಿಲ್ಲೆಂದು
ಹಾರೈಸಿದರಾ ಊರಿನ ಜನರು.
ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡವನು ಸೇರಿದ ಜೋಗಿ ;
ನಿಲ್ಲುವನೆಂದೆಲ್ಲಾ ಬಯಸಿದರು !

೧೩

ಎನಿದು ನಿಂತರು ಜನರೆಲ್ಲ,
' ಆಯ್ಯೋ ಮಕ್ಕಳ ! ' ಎಂದೆನುತ ?
ಜೋಗಿಯು ಬಾರಿಸೆ ಕಿಂದರಿಯು
ಬಾಗಿಲ ತೆರೆಯಿತು ಆ ಗಿರಿಯು !

ಜೋಗಿಯು ನುಗ್ಗಿದನದರಲ್ಲಿ
 ಹಿಂದೆಯೆ ಹೋದರು ಬಾಲಕರು !
 ಬೆಟ್ಟವು ಬಾಗಿಲ ಹಾಕಿತು ಬೇಗ ;
 ಹಿಂದಕ್ಕುಳಿದವನೊಬ್ಬನೆ ಕುಂಟಿ.
 ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು ಜನರೋಡಿ,
 ಕುಂಟಿನ ಕಂಡರು ಒಂಟಿಯಲಿ ;
 ಕುಂಟಿನನುಳಿದವರೆಲ್ಲೆಂದು
 ಕೇಳಲು ಬೆಟ್ಟವ ತೋರಿದನು.
 ಕಂಬನಿಗರೆದರು ಗೋಳಾಡಿದರು,
 ಜೋಗಿಯ ಕೂಗುತ ಬಲುಬೇಡಿದರು.
 ಬೆಟ್ಟವು ಕೊಟ್ಟಿತು ಮರುದನಿಯ ;
 ಭೂಮಿಯು ಹೀರಿತು ಕಂಬನಿಯು.
 ಉಳಿದಾ ಕುಂಟಿನು ಅಳುತ್ತಿಂತೆಂದ :
 ' ಅಯ್ಯೋ ಎನಗಿಲ್ಲವರಾನಂದ !
 ಜೋಗಿಯು ಕಿಂದರಿಬಾರಿಸೆ ಕಂಡೆವು
 ಬಣ್ಣದ ಮನೆಗಳ ಪಟ್ಟಣವ,
 ಹಣ್ಣುಗಳುದುರಿದ ತೋಟಗಳ !
 ನಾನಾ ಆಟದ ಸಾಮಾನುಗಳ,
 ತರತರ ರಾಗದ ಗೊಂಬೆಗಳ ;
 ಮಾತಿಗೆ ಮೀರಿದ ಆನಂದಗಳ,
 ಕೈಗೇ ಸಿಕ್ಕುವ ಹಕ್ಕಿಗಳ ;

ಜಂಕೆಗಳೆಮ್ಮೊಡನಾಡಿದುವಲ್ಲ ;
 ಮೊಲಗಳು ಕುಳಿತವು ಮೈಮೇಲಲ್ಲ !
 ಅಯ್ಯೋ ಹೋಯಿತೆ ಆ ನಾಕ !
 ಅಯ್ಯೋ ಬಂದಿತೆ ಈ ಲೋಕ !'

೧೪

ಬಂದರು ಎಲ್ಲರು ಬೊಮ್ಮನಹಳ್ಳಿಗೆ
 ದುಃಖಾಂಬುಧಿಯೊಳಗೀಜಾಡಿ ;
 ಕಂಬನಿಗರೆದರು ಗೋಳಾಡಿ !
 ಈಗಾ ಹಳ್ಳಿಯ ಬೀದಿಯಲಾರೂ
 ಕಿಂದರಿನಾದವನಾಲಿಸರು ;
 ಕಿಂದರಿಜೋಗಿಗಳಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರೆ
 ಬೇಕಾದ್ದೆಲ್ಲವನೀಯುವರು !
 ಭಾಷೆಯ ಕೊಟ್ಟರೆ, ಮೂರ್ತೀ, ನಾವು
 ಮೋಸವ ಮಾಡದೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು.
 ಆದುದರಿಂದ, ಮೂರ್ತೀ, ಕೇಳು :
 ಸತ್ಯವನೆಂದೂ ತ್ಯಜಿಸದೆ ಬಾಳು !

ಕೆ. ವಿ. ಪಟ್ಟಪ್ಪ.

ತಾಯಿ

ತಾಯಿ ದೇವರೆಂದು ವೇದ
ಬಾಯ ಬಿಟ್ಟು ಹೇಳುತ್ತಿಹುದು,
ತಾಯಿ ದೇವರೆಂದು ಹಿರಿಯ-
ರೆಲ್ಲರರಿವರು ;
ತಾಯಿ ದೇವರೆಂದು ತಿಳಿದ-
ರೆಲ್ಲರೊರೆವರು.

ಮನೆಯೆ ಮೊದಲ ಪಾಠಶಾಲೆ,
ಜನನಿ ತಾನೆ ಮೊದಲ ಗುರುವು,
ಜನನಿಯಿಂದ ಪಾಠ ಕಲಿತ
ಜನರು ಧನ್ಯರು ;
ಘನತೆಯಿಂದಲವರು ಬಾಳ್ವ-
ರೆನುತ ನುಡಿದರು.

ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ತಾಯಿ
ಬೆಟ್ಟದಷ್ಟು ಕಷ್ಟವನ್ನು
ಗಟ್ಟಿಮನದಿ ತಾಳ್ವಳಲ್ಲಿ ;
ಕಂದಗೋಸುಗ
ಬಿಟ್ಟು ಸುಖವ, ತಾಳ್ವಳವಳು
ಬಂದ ದುಃಖವ.

ಕಂದ ಬಳಲಿ ಬಂದನೆಂದು
 ನೊಂದುಕೊಂಡು ಬೇಗ ಮಮತೆ-
 ಯಿಂದ ನಗುತ ನುಡಿಸುತ್ತವ್ಯತ-
 ಬಿಂದುವೆರೆವಳು ;
 ಬಿಂದ ಮನದ ಬೇಗೈಯಳಿಸು-
 ತಂದಗೊಳಿಸಳು.

ಎನ್ನ ಚಿನ್ನ ತಣ್ಣಗಿರಲಿ,
 ಎನ್ನ ರನ್ನ ಸುಖವ ಪಡೆಯ-
 ಲಿನ್ನ ಮುದ್ದು ಕಂದ ಕೀರ್ತಿ-
 ವಡೆದು ಬಾಳಲಿ,'
 ಎನ್ನುತಾಶಿಸುವಳು ತಾಯಿ,
 ಒಡಲ ಮರುಕದಿ.

ಪಡೆದ ತಾಯಿ, ಜನುಮವಿತ್ತ
 ಪೊಡನಿಯೆಂಬಿವೆರಡು ಸಗ್ಗ-
 ದೆಡೆಗೆ ಮಿಗಿಲು ; ಸರ್ವಸಾಧು-
 ವರರು ಜಗದಲಿ
 ಬಿಡುವರೆಲ್ಲವನ್ನಿವಕ್ಕೆ
 ಪರಮಹರ್ಷದಿ.

ತಾಯಿ ಮಾತಿಗಾಗಿ ರಾಮ
 ರಾಯತನವ ತೊರೆದು ನಡೆದ,

ತಾಯ ಸೆರೆಯ ಬಿಡಿಸೆ ಕೃಷ್ಣ
ಗೊಲ್ಲನಾದನು ;
ತಾಯ ಮಾತ ನಡಸೆ ಕರ್ಣ
ಬಿಲ್ಲ ತೊರೆದನು.

ಮಾತೆಗಾಗಿ—ತಮ್ಮದೇಶ-
ಮಾತೆಗಾಗಿ—ಸಕಲರಾಜ-
ಪೂತರಸುವ ತೊರೆದರಂದು
ರಣದ ಕಣದಲಿ ;
ಖ್ಯಾತಿನೆತ್ತು ಮೆರೆವರಿಂದು
ಮಣಿಗಳಂದದಿ.

ರನ್ನಗದ್ದುಗೆಯಲಿ ಮಾತೆ
ಮುನ್ನ ನೆಲಸೆ ವಿಜಯದಿಂದ
ಧನ್ಯರನಳ ಹಿರಿಯ ಹೆಸರ
ವಿಶದಗೊಳಿಸುತ,
ಕನ್ನಡಿಗ ಮರಾಟರಮಿತ-
ಯಶವ ತಳೆದರು.

ಅವರ ಹೆಸರನೆಲ್ಲ ಹೇಳು-
ತವರ ಕಥೆಯನೆಲ್ಲ ಕೇಳು-
ತವರ ಕುಲದಿ ಹುಟ್ಟಿ ಹೆಮ್ಮೆ-
ಪಡನದಾವನು ?

ಅವರ ಸೇವಿಸಲ್ಪೆ ತನಕ-
ಪಡನದಾವನು ?

ಧರಣಿಗಿಲ್ಲ ತನ್ನ ಬಿಳಕ
ಹರಡಿ ಮೆರೆದ ಭರತಮಾತೆ
ಹೆರರ ಸೇವೆಯಿಂದ ಕಂದಿ
ಕುಂದಿಹೋದಳು ;
ತೊರೆದರೆನ್ನ ಮಕ್ಕಳೆಂದು
ನೊಂದುಕೊಳ್ಳಳು.

ನಮ್ಮ ತಾಯಿ ಗೋಳ ನೋಡಿ
ಸುಮ್ಮನಿಹುದು ಸರಿಯೆ ನಾವು,
ನಮ್ಮ ಸೋದರರ್ಕಳೊಡನೆ
ಕದನಗೈಯುತ ?
ಅಮ್ಮನನ್ನು ಮರೆತು ಸೊಕ್ಕಿ
ಸದರವಾಡುತ ?

ಬನ್ನಿ ! ತಾಯಿಗೆರಗಿ ಬೇಗ
ಮುನ್ನ ಗೈದ ತಪ್ಪನೆಲ್ಲ
ಮನ್ನಿಸೆಂದು ಕೈಯ ಮುಗಿದು
ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವ ;
ಬನ್ನಿ ! ಭಾರತೀಯಕೃತಿಯ
ಮಾಡಿ ತೋರುವ.

ಎಲೆ. ಗುಂಡಪ್ಪ.

ದೇಶಭಕ್ತಿ

ಏನು, ಉಸಿರಾಡುವನೆ ಕಲ್ಲಿದೆಯ ನರನು :
ನನ್ನದೀ ನಾಡು, ನನ್ನನು ಹೆತ್ತ ನಾಡು !
ಎನುತೊಂದು ಬಾರಿಯೂ ನೆನೆದುಬ್ಬದವನು ?
ಹೆರರ, ಕಾಣದ, ದೇಶದಲಿ ತೊಳಲಿ ಕೊನೆಗೆ
ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನು ತಿರುಗಿಕ್ಕುವಾಗ
ಎದೆಯೊಳಗೆ ಬಿಸಿನೆತ್ತರುಕ್ಕದಿರುವವನು ?
ಇರುವನೇ ಅಂಥವನು ! ಹೋಗವನನರಸು.
ಕವಿಯ ಸವಿನುಡಿಯವನ ಸೋಂಕಿಗಂಜುವುದು.
ಯಾವ ಬಿರುದೇ ಇರಲಿ, ಹಿರಿಯ ಹೆಸರಲಿ,
ಬಯಕೆ ಬೇಡುವ ಭಾಗ್ಯವೆಲ್ಲ ತನಗಿರಲಿ ;
ಆ ಬಿರುದು, ಆ ಹೆಸರು, ಆ ಭಾಗ್ಯವೇಕೆ ?
ತನ್ನಿರವಿನೊಳೆ ತಾನು ಮೈಮರೆತ ಪಾಪಿ,
ಬಾಳುವಾಗಿಲ್ಲಿ ಬಲಿಗೊಟ್ಟು ಕೀರ್ತಿಯನು,
ಮರಳಿ ಸಾಯುತ ಮುಂದೆ ಹೊರಳುವನು ಕೆಳಗೆ,
ತಾನೊಗೆದುಬಂದ ಹೊಲಿಗೆಟ್ಟ ಧೂಳೊಳಗೆ ;
ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುವರಿಲ್ಲ, ಗೋಳಿಡುವರಿಲ್ಲ !

ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ.

ದೋರಸಮುದ್ರ

ವಿಜಯನಗರಕೆ ಮುನ್ನ ಹಿರಿಯ ಕನ್ನಡನಾಡ
ಗುಡಿಯ ಮೆರೆಸಿದ ಹಿರಿಯ ನಗರ ದೋರಸಮುದ್ರ.
ಬಿಲ್ಲಾಳ ಪಡೆಗಳಲಿ ಬಲ್ಲಿದರ ಹೊಯ್ಸಳರ-
ನುಲ್ಲಸದಿ ಕಾಪಿಟ್ಟ ಕೋಟಿ, ಲೋಕವನೆಲ್ಲ
ಬೆರಗುವಡಿಸಿದ ಗುಡಿಯ ಕಟ್ಟಿದಾ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ
ತೊರೂರು, ಮತತತ್ವಗಳ ಸಾರಬಂದವರ
ವಾದಭೂಮಿಯು, ಮನದ ಬೇಗೆಯನು ನಂದಿಸಿದ
ಕವಿವರರ ನೆಲೆವನೆಯು, ಸಿರಿಗದರಮನೆಯು.

ಅಂದು ಸಿರಿಸರಸತಿಯರರಮನೆಯದೆಂಬಂತು
ಮೆರೆದ ದೋರಸಮುದ್ರ ರಾಜಧಾನಿಯದೆಲ್ಲಿ ?
ಬಿಲ್ಲಾಳ ಪಡೆಯಲ್ಲಿ ? ಬಿಲ್ಲಾಳ ದೊರೆಯಲ್ಲಿ ?
ಕೋಟಿಕೊತ್ತಳನೆಲ್ಲಿ ? ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ? ರೂವಾರಿ-
ಜನರಲ್ಲಿ ? ತಾತ್ವಿಕರ, ಕವಿಗಣದ ಬೀಡೆಲ್ಲಿ ?
ಹಾಳುಮನೆಗಳ ಹಳೆಯಬೀಡಿನೆಡೆಯಲ್ಲಿ !!

ಎಲೆ. ಗುಂಡಪ್ಪ

ಹೋದ ಬಾಳ ಬೆಳಕು

೧

ಸದ್ದೆ ಇಲ್ಲದಿರುಳಿನಲ್ಲಿ
ನಿರ್ದೆಹೆಣ್ಣು ಬಂದು ಎನ್ನ
ಮುಗ್ಧನೇತ್ರಗಳಿಗೆ ತನ್ನ
ಮುದ್ದುಮುತ್ತ ಕೊಡುವ ಮುನ್ನ,
ಲೋಲಬಾಲೆ ನೆನಪು ಬಂದು,
ಹೋದ ಬಾಳ ಬೆಳಕು ತಂದು,
ಚಿತ್ತಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು,
ನಲಿದು ಕುಣಿದು ಹಿಂದುಮುಂದು,
ನಲ್ಮಿದೋರಿ ಮೆರೆವಳು ;
ಒಲ್ಮಿದೋರಿ ಕರೆವಳು !
ಅಂದಿನಾಟ,
ಜಿಂದದೂಟ,
ಅಂದಿನೋಟ,
ಕೂಟ, ನೋಟ,
ಕಣ್ಣು ನೀರು, ಮಂದಹಾಸ,
ಅಣ್ಣಗತನದ ಹುಚ್ಚು ವೇಷ,
ಅಂದು ಮೆರೆದ ಬೇಟವು ;
ಅಂದು ಹೊಳೆದು
ಒಲಿದು ನಲಿದಾ,

ಇಂದು ಮಣ್ಣು
ಕವಿದ ಕಣ್ಣು ;
ಅಂದು ಹರುಷದಿಂದ ನಡೆದು
ಇಂದು ಶೋಕದರೆಗೆ ಬಡಿದು,
ಒಡೆದ ಎದೆಯ ಕೂಟವು !

ಸದ್ದೆ ಇಲ್ಲದಿರುಳೊಳಿತು
ನಿಧ್ರಹೆಣ್ಣು ಬಂದು ಎನ್ನ
ಮುಗ್ಧನೇತ್ರಗಳಿಗೆ ತನ್ನ
ಮುದ್ದುಮುತ್ತ ಕೊಡುವ ಮುನ್ನ
ಖಿನ್ನವದನೆ ನನವು ಬಂದು
ಹೋದ ಬಾಳ ಬೆಳಕ ತಂದು,
ಚಿತ್ತಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು,
ನಲಿದು ಕುಣಿದು ಹಿಂದುಮುಂದು
ನಲ್ಮೆದೋರಿ ಮೆರೆವಳು ;
ಒಲ್ಮೆದೋರಿ ಕರೆವಳು !

೨

ಹಗಲು ಇರುಳು ಆಟವಾಡಿ,
ದಿನವು ಮುದ್ದುಮಾತನಾಡಿ,
ಒಂದೆ ಜೀವದುಸಿರನೆಳೆದು,
ಒಂದೆ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು,

ಮಾಗಿಚಳಿಯ ಗಾಳಿ ಬೀಸೆ,
ಮಾಗಿ, ಎಲೆಗಳೆಲ್ಲ ಹಳದಿ-
ಯಾಗಿ ಭೂಮಿಗುದುರುವಂತೆ,
ಸಾಗಿ ಉದುರಿ ಮಾಯವಾದ
ಗೆಳೆಯರನ್ನು ನೆನೆಯಲು,
ಎಳೆಯರನ್ನು ನೆನೆಯಲು ;
ಬಿಳಕ ಕಳೆದು
ಸೊಬಗನುಳಿದು
ಕತ್ತಲಾಗಿ
ಬತ್ತಲಾಗಿ
ತೋರಣಂಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡ
ತೆರು ಹೂವು ಬಾಡಿಹೋದ
ಬಿಟ್ಟ ಮದುವೆಮನೆಯೊಳು,
ಜೊತೆಯ ನೀಗಿ
ಒಂಟಿಯಾಗಿ
ಬೇಸರಿದ
ಭೀತಿಯಿಂದ,
ಪಾಳುಬಿದ್ದ ಮನೆಯ, ಬಾಡಿ
ನೇತುಬಿದ್ದ ಸೊಬಗ ನೋಡಿ
ಅಳುವ ನೆಂಟಿನಾಗುವೆ !

ಸದ್ವಿ ಇಲ್ಲದಿರುಳೊಳಿತು
ನಿಜ್ವಹೆಣ್ಣು ಬಂದು ಎನ್ನ
ಮುಗ್ಧನೇತ್ರಗಳಿಗೆ ತನ್ನ
ಮುಡ್ಡುಮುತ್ತ ಕೊಡುವ ಮುನ್ನ
ಖಿನ್ನವದನೆ ನೆನಪು ಬಂದು,
ಹೋದ ಬಾಳ ಬೆಳಕ ತಂದು,
ಚಿತ್ತಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂದು,
ನಲಿದು ಕುಣಿದು ಹಿಂದುಮುಂದು,
ನಲ್ಮೆದೋರಿ ಮೆರೆವಳು ;
ಒಲ್ಮೆದೋರಿ ಕರೆವಳು.

ಕೆ. ಎ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

ಚಿತ್ತ ಪೋಷೆ

ಎಲರಿಲ್ಲ ಬಾನಲ್ಲಿ,
ಅಲೆಯಿಲ್ಲ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ,
ಎಲೆಯಲುಗದೀ ಕರೆಯ ಮರಗಳಲ್ಲಿ.
ಹೊಲಸು ಬಾಳಿನ ಹಲವು
ಕೆಲಸದಬ್ಬರವಿಲ್ಲ.
ಕಲಕುತಿದೆ ನನ್ನ ಮನವೇತಕಿತು ?

ಬೇಸತ್ತೇನೀ ಜಗಕೆ ;
ರೋಸಿದೆನು ಬಾಳಿಕೆಗೆ ;
ಆಸೆಗಳ ತೊಡಕುಗಳಿಗಲಸಿ ಬಂದೆ.
ಕುದಿಕುದಿವ ಮನದಳಲು
ಬದುಕಬೇಡೆನ್ನಿಸಿತು ;
ಹದಗಾಣದಲೆಯುವೆನು ಶಮನ ಬಯಸಿ

ಎಲ್ಲಿ ದೊರೆವುದು ಶಾಂತಿ ?
ಎಲ್ಲಿ ತನುವನು ಕುದಿಪ
ಬಲ್ಲಿದಹ ಮನದಳಲು ತಂಪೆನಿವುದು ?
ನಿಲ್ಲುವೆನು ಕೂರುವೆನು ;
ತಲ್ಲಣಿಸಿ ಸುಯ್ಯುವೆನು ;
ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗಲಿ ? ಸುಖವು ಕಾಣದಲ್ಲ !

ಹಗಲ ಹಗರಣದುರಿಯು
 ಮಿಗೆ ಸುಡಲು ಮನವನ್ನು
 ಬಿಗಿದ ನಿರ್ದಯೋಳದನು ಮರೆವೆನೆಂದು,
 ರಾತ್ರಿಯಲಿ ಕಣ್ಮುಚ್ಚ -
 ಲೆತ್ತ ಪೋಪುದೊ ನಿರ್ದ !
 ಹೊತ್ತ ನೂಕುವೆನೆಂತೊ ! ಹೊರಳಿ ನರಳಿ.

ಎಲೆ ಗಾಳಿ, ಕೆರೆ, ಮರವೆ—
 ಅಲುಗದಿರುವಿರದೇಕೆ ?
 ಮಲಿತು ನಿರ್ದಿಸುವಿರಾ ? ನುಡಿಯಿರಿಸಗೆ.
 ಇವರನೇತಕೆ ನುಡಿಸಿ
 ಬವಣೆಗೊಳಿಸೆನೊ, ನಾನು ?
 ತವಿವ ನನ್ನೆದೆಯಳಲನರಿಯಿವರು.

ನಿಂತು ಹೋರದೆ ನಾನ-
 ದಿಂತೇಕೆ ಬಳಲುವೆನೊ ?
 ಚಿಂತಿಸುತ ದೈನ್ಯದಲಿ ಬಾಗುತಿಹೆನೋ ?
 ಸಂತಸವು ನನಗಿಲ್ಲ-
 ವಿಂತಿದುವೆ ನಿಶ್ಚಯವು.
 ಎಂತಾದರೂ ಬರಲಿ— ಎನ್ನನೇಕೋ ?

ಸುಡುವ ನನ್ನೆದೆಯುರಿಯೆ,
 ತಡೆನೆಯೇತಕೆ ? ಬೇಗ
 ಸುಡು ನನ್ನ ಭಾರವಹ ದೇಹವನ್ನು.

ನಡುನಡುಗದಿರು ದೇಹ,
ಬಿಡುಗಡೆಯು ಬಂದಿಹುದು—
ಕಡುಬಳಲಿ ನೊಂದಿರುವ ನಿನಗೆ ಶಾಂತಿ.

ಬೀಸು, ಹೊತ್ತಿಸು ಕಿಚ್ಚ,
ಬೀಸಿಲರೆ ತಡೆಯದಿರು ;
ಆಸೆಯನು ತೋರದಿರು, ಬೇಡ ಬದುಕು.
ಕುಡಿ ಕದಡಿ ಕುಡಿ ಕರೆಯೆ,
ಕೆದಕೆನ್ನ ಬಿಂಕಿಯನು,
ಬದುಕಲಾರದ ತನುವು ಹೋಗಿಬಿಡಲಿ.

ಯಾರ ಮಾನಸದಳಲ
ವೇರುರಿಯ ಕಿಡಿಗಳೋ
ತಾರಕೆಗಳಾ ನೀವು ? ಸುಡುವಿರೇಕೆ ?
ನಿಮ್ಮೆಡೆಯ ಬಾನಿನಲಿ
ಹೊಮ್ಮುತ್ತಿಹ ಕಬೋಗಿಯು
ದುಮ್ಮಾನದಾರ ಮನದುರಿಯ ಹೊಗೆಯೊ ?

ಎಡೆಗೊಂಡು ನನ್ನೊಳಗೆ
ಕಡುಮುಬ್ಬು ಕವಿಯುತಿದೆ
ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಹಬ್ಬುತಿದೆ ಮನವನೆಲ್ಲ.
ಮರೆಯುತಿದೆ ನನ್ನೊಡಲ
ಬಿರುದುಗುಡದಾತಂಕ,
ಅರಿವಳಿದು ಹೋಗುತಿದೆ, ಹೋಗಲದುವೆ.

ತಿರುಗಿ ಬರುತ್ತಿದೆ ನೆನಪು,
ಹರಿಣವನು ಬೆಂಬಿಡದೆ
ಸರಸರನೆ ಬರುತಿರುವ ಬಾಣದಂತೆ.
ಮರುಕೊಳಿಸಿ ಮನದಳಲು
ಹಿರಿದಾಗಿ ತೋರುತ್ತಿದೆ.
ಬರಿಯಾಸೆ ನನಗಿಹುದು, ಕಷ್ಟ ಬಿಡದು.

ಎ. ಕೆ. ಪುಟ್ಟರಾಮು

ದೂರು

ಏನಿದೇನನ್ಯಾಯ ಸದ್ಧರ್ಮಮೂರ್ತಿ ?
ಏನಿದೀ ಚಿಣ್ಣಾಟ ಹತಸಜ್ಜನಾರ್ತಿ ?
ನಿಷ್ಪಕ್ಷ ಪಾತಿಯಲ್ಲವೆ ನಿನ್ನ ಕೀರ್ತಿ ?
ಏನು ? ಸೋದರರೊಡನೆ ಕಡಿದಾಡಬಹುದೆ ?
ಏನು ? ಬಾಂಧವರೊಡನೆ ಹೊಡೆದಾಡಬಹುದೆ ?
ಇಂತಿರಲು ಸಂತಸದಿ ನಲಿದಾಡಲಹುದೆ ?
ನೆರೆಯ ಜನರೆಲ್ಲರನು ಪ್ರೀತಿಸಲು ತಪ್ಪೇ ?
ಕೊರಗುವರ ಕಂಡಯ್ಯೊ ಎನಲದುವೆ ತಪ್ಪೇ ?
ನೆರವಾಗುತ್ತಿರಲವರಿಗದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪೇ ?

ಹಾ ! ದೇವ ! ತಮ್ಮಿರವನರಿಯದೆಯೆ ಮೈಮರೆತು,
ಸೋದರರ ಪೀಡಿಸುತ ಮಲೆತ ಬಾಂಧವಜನಕೆ
ಅರಿತ ನೀತಿಯನೊರೆಯಲದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪೇ ?
ಹಿರಿಯರಾಚರಣೆಗಳ—ಸದ್ಧರ್ಮಸರಣಿಗಳ—
ತೊರೆದವರ ಕಟ್ಟಳೆಯ ಮುರಿದು, ಮನಬಂದಂತೆ
ಮೆರೆದು, ಹಿರಿಯರ ಹೆಸರನುಳಿಸುವರು ನಾನೆಂದು
ಅರಿಯದರ ಬಾಯ್ಬಿಡುವ ಬಡಿವಾರಗಾರರಿಗೆ
ಮಣಿಯದಿರಲವರಂತೆ ಕುಣಿಯದಿರಲವಶೊಡನೆ
ಸೆಣಿಸಿ ಸತ್ಯವನವರಿಗರುಹಲದೆ ತಪ್ಪೇ ?
ನೆರೆಯ ಜನರೈಸಿರಿಯ ಕಂಡಸೂಯೆಯ ಪಡುತ,
ಪರಿಪರಿಯ ಕಿರುಕುಳವ ತಂದೊಡ್ಡಿ ಪೀಡಿಸುತ,

ನೆರೆ ನಲಿವ ದುರುಳರನು ಜರೆಯಲದು ತಪ್ಪೇ ?
 ಒಮ್ಮನದಿ ಸೊಗಬಡುತ ಬಾಳ್ವ ಸೋದರ್ಯರನು,
 ನೆಮ್ಮದಿಯ ತಳೆದೊಲ್ಲು ನಲಿವ ದಂಪತಿಗಳನು,
 ಕಂಡು ಸೈರಿಸದಿರಲು, ಕುಟಿಲನೀತಿಯ ಬೀರಿ,
 ಅವರನಗಲಿಸಿ, ಧನ್ಯರಾವೆಂದು ಗರ್ವಿಸುವ
 ಮನೆಹಾಳರನು ಹಳಿಯುತವರೆಡೆಗೆ ಸುಳಿಯದಿರ-
 ಲದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪೇ ?

ದೇವ, ಹೇಳಿಂಥವರ ಹಳೆಯಲದು ತಪ್ಪೇ ?
 ಇಂಥವರ ಬತ್ತಳಿಕೆಯಕ್ಷಯವು, ದೇವ,
 ಚಾಡಿಚೋಡಿಗಳಿವರ ಬಾಣಗಳು, ದೇವ,
 ಈ ಬಾಣಗಳ ಬಾಯಿ ಬಲು ತೀಕ್ಷ್ಣ, ದೇವ,
 ಇವರಿಗೀ ನಡತೆಯೇ ದಿನಚರಿಯು, ದೇವ.
 ಅಕ್ಷಯಗಳೆನಿಸುವಿ ಬತ್ತಳಿಕೆಗಳ ಧರಿಸಿ,
 ಸದ್ಗುಣ ಸತ್ಯ ಸೌಭ್ರಾತ್ರ ಸೌಖ್ಯಗಳೆಂಬ
 ಸೌಮ್ಯವೃಗಗಳ ಬೇಟೆಯಾಡಲೋಸುಗ ಧರೆಯೊ
 ಳೆತ್ತ ನೋಡೆ ಕಿರಾತಪಡೆ ಸುತ್ತುತಿಹುದು ;
 ಸೌಮ್ಯವೃಗಗಳ ಬಳಗವನು ಮುತ್ತುತಿಹುದು ;
 ಹಾ ! ಕಷ್ಟ ! ವ್ಯಗರರೀವು ಕೆತ್ತುತಿಹುದು.
 ಈ ಕಿರಾತರ ಪಡೆಯ ನಡುವೆ ಸಿಕ್ಕಿದೆನು,
 ಕ್ರೂರಕೃತ್ಯವ ತಡೆಯೆ ಕೈಯನೆತ್ತಿದೆನು,
 ತಡೆಯಲಾರದೆ ನುಗ್ಗುನುಚ್ಚಾದೆನು.

ಇಂಥವರ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರದುದೆನ್ನ ತಪ್ಪೇ ?
ಇಂಥವರನೆದುರಿಸುತ ನಿಂದುದೇ ತಪ್ಪೇ ?
ಇಂಥವರ ಕಾರ್ಯಗಳು, ಹೇಳು, ನಿನಗೊಪ್ಪೇ ?

“ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರ ಕೀರ್ತಿ ಹಿರಿದಲ್ಲವೇ ?
ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಮಹಿಮೆ ಹಿರಿದಲ್ಲವೇ ?
ಅದನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಭಾಗ್ಯ ನಮಗಿಲ್ಲವೇ ?
ಹಿಂದಿನಾ ಮಹಿಮೆಗಳ ಮರೆತೆವಲ್ಲ !
ಹಿರಿಯರಾಚರಣೆಗಳ ತೊರೆದೆವಲ್ಲ !
ಪರರ ನೋಡುತ ಮರುಳರಾದೆವಲ್ಲ !
ನಾವಿಂದು ತಿರುಕರಂತಾದೆವಲ್ಲ !
ಎಣೆಯಿಲ್ಲ ನಮಗೆಂದು ಮೆರೆವೆವಲ್ಲ !
ಎಲ್ಲ ಲೋಕದ ನಗೆಗೆ ಗುರಿಯಾದೆವಲ್ಲ ! ”
ಎಂದಿಂತು ಹಲುಹಲುಬಿ, ಗೋಳಾಡಿ, ನಮ್ಮವರ
ಬಳಸಾರಿ, ಹಗೆತನವ ಬಿಡಿರೆಂದು, ಪೂರ್ವಜರ
ಧರ್ಮವನ್ನು ಬಿಡದೆ ಕಾಪಿಡಿರೆಂದು, ಹಿತದಿಂದ
ತಾಯ್ನಾಡ ತಾಯ್ನುಡಿಯ ಸೇವೆಗೋಸುಗ ನೀಚ-
ಸ್ವಾರ್ಥವನ್ನು ಬಿಡಿರೆಂದು, ಸೌಹಾರ್ದದಿಂದೊಂದು-
ಗೂಡಿ, ಹಿಂದಿನ ನಮ್ಮ ಘನತೆಯನ್ನು ತಹುದೆಂದು,
ಕೈಮುಗಿದು ಬೇಡಿದೆನು ; ಕಣ್ಣೀರ ಸುರಿಸಿದೆನು ;
ದಮ್ಮಯ್ಯ ಎಂದು ಪಾದಕೆ ಬಿದ್ದು ಬೇಡಿದೆನು.

ಏನಾದರೇನೆನ್ನ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡದೆಯೆ
ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ಕಳುಹಿದರು, ಬೈಗುಳದ ಸುರಿಮಳೆಯ
ಸುರಿಸಿದರು ; ಬಗಬಗೆಯ ಕೋಟಲೆಯ ತಂದೊಡ್ಡಿ
ಪೀಡಿಸುತ ಬಲುಹಿಗ್ಗಿ ನಲಿಯುತ್ತಿಹರು !

ಇದರೊಳೆನ್ನಪರಾಧವೇನು, ದೇವ ?
ತಪ್ಪುಂಟೆ ? ನಾನರಿಯೆ ; ತಿಳಿಸು, ದೇವ.
ತಪ್ಪಿಲ್ಲದಿರೆ ಜಯವದೇಕಿಲ್ಲ, ದೇವ ?
ತಪ್ಪ ಮನ್ನಿಸಿ ದಾರಿದೋರು ದೇವ.
ಸದ್ಬುದ್ಧಿಯನು ನೀಡಿ ಸಲಹು ದೇವ.

ಎಲೆ. ಗುಂಡಪ್ಪ.

ನನ್ನ ನಾಯಿ

ಹೆರರ ನೋವಿಗೆ ' ಅಯ್ಯೋ ' ಎಂದು
ಮರುಕತೋರಲು ಕರುಣೆ ; ಒಲವೆ ?
ಹಿರಿಯ ಸುಖದಿರವೆನ್ನದೆನ್ನವ
ಅರಿವು ಒಲಿದವಗಿರುವುದೆ ?

ಜನುಮದೊಂದಿಗೆ ಜೊತೆಯ ಕೂಡಿ
ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಬೆನ್ನ ಬಿಡದ
ಜನುಮದುನ್ನತಿ ಕುಲದ ಹೆಮ್ಮೆಯ
ಕಟ್ಟಿ ಕಳೆವುದೆ ಕರುಣೆಯು ?

ಕೊಳದ ಕರೆ ಬಳಿ ಅಂದು ಮರುಗಿದೆ,
ಸುಳಿದ ನೋವಿನ ಅಳುವ ಕೇಳಿ ;
ಬೆಳೆದ ಇರುಳೊಳು ದನಿಯನರಸಿ,
ಮನದೊಳಳುಕುತ, ನಡೆದೆನು.

ಮುಗಿಲ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪೊರೆಯ ಹೊದೆದು
ಸೊಗಸುಕನಸನು ಕಾಣುವಂದದಿ
ನಗುವ ಚಂದ್ರನ ಬೆಳಕಿನೊಳಗೆ
ಕಂಡೆ ತಬ್ಬಲಿ ಮರಿಯನು.

ತಾಯಿ ಸತ್ತರು ಮೊಲೆಯ ಬಿಡದಾ
ನಾಯ ಮರಿಯ ಗೋಳ ಕಂಡೂ
ಮೈಯ ಮುಟ್ಟಲು ತಡೆದುದಂದು
ಜಾತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೆಮ್ಮೆಯು.

ಕೊರೆವ ಚಳಿಯೊಳು ದಿಕ್ಕುಗಾಣದ
ಮರಿಯ ತೊರೆಯಲು ಮನವು ಬಹುದೆ !
ಕೊರಲೊಳೆಟ್ಟಿನು ಬಳ್ಳಿ ಕುಣಿಕೆಯ,
ಮನೆಗೆ ನಡೆಸಿದೆ ಮೆಲ್ಲನೆ.

ಅಂದು ಮಕ್ಕಳ ಹರುಷ ಮಾರಿತು,
ಮುಂದೆ ಕುಣಿದರು ಕೈಯ ತಟ್ಟೆ ;
ಕಂದನಂದದಿ ಅಂದು ಮೊದಲು
ಮರಿಯ ಸಾಕಿದೆವೆಲ್ಲರು.

ಹಾಲು ಅನ್ನವನುಣಿಸಿ ಸಲಿದೆವು,
ಮೇಲುತಿಂಡಿಗಳೆಲ್ಲವಿತ್ತೆವು ;
ಮೈಲಿಗೆಯ ಭಯದಿಂದ ಮೈಯನು
ಮುಟ್ಟಿಗೊಡಿಸೆವು ಅದರೂ.

ಮರಿಯು ನಮ್ಮಯ ಬಿಂಕವರಿತು
ಹೊರಗೆ ನಿಲುವುದು, ಹೊಸಿಲ ದಾಟಿದು.
ಹಿರಿಯತನದ ಹೆಮ್ಮೆಗಡಲು
ಉರುಳಿತೆಮ್ಮಯ ಮಧ್ಯದಿ.

ಆರು ತಿಂಗಳ ಕಳೆದಿವಂತು.

ಊರೆ ಮೆಚ್ಚಿದ ಮರಿಯನೊಂದು

ಇರುಳೊಳೊಯ್ದನು ಕಳ್ಳನದನು,

ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಮುದ್ದನು.

ಎದ್ದು ಹುಡುಗರು ಮರಿಯ ಕಾಣದೆ

ಬಿದ್ದು ಬೀಳುತಲೋಡಿ ಬಂದು,

‘ ಕದ್ದರೇನೋ ? ಮರಿಯ ಕಾಣೆವು. ’

ಎಂದು ಕಂಬನಿಗರೆದರು.

ಕೇರಿಕೇರಿಗೆ ಜನರನಟ್ಟಿದೆ,

ಊರ ಊರನು ತಿರುಗಿ ಕೇಳಿದೆ

ಆರ ಕಂಡರು, ‘ ಮರಿಯ ಕಾಣಿರ ? ’

ಎಂದು ಹುಚ್ಚನ ತೆರದೊಳು.

ಮೂರು ದಿನಗಳು ಹುಡುಕಿ ಕೊನೆಗೆ

ಊರ ಮುಂದಿನ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ

ಎರುಬಿಸಿಲೊಳು, ಕುರುಬನೆಡೆಯೊಳು

ಕಂಡೆ ಮಲಗಿದ ಮರಿಯನು.

ಹರುಷ ಮೂರಿತು, ಬಾಲವಾಡಿಸಿ

ಗುರುತುಹಿಡಿಯುತ ನೆಗೆಯೆ ಮರಿಯು ;

ಕುರುಬಗೌಡನ ಗದರಿ ಕೇಳಿದೆ :

‘ ಕದ್ದಯೇತಕೊ ಮರಿಯನು ?

ನಡುಗಿ ಕೈಗಳ ಮುಗಿದು ನಿಂತು
ನುಡಿದನೀಪರಿ ಕುರುಬಗೌಡನು :
' ಒಡೆಯ, ಮರಿಯನು ಕದಿಯಲಿಲ್ಲವು ;
ಹಿಂದೆ ಬಂದಿತು ಕರೆಯದೆ.

' ಅಂದು ಊರೊಳಗಿರುಳು ತಂಗಿ
ಮುಂದೆ ಪಯಣವ ಬೆಳಸಲೆಂದು
ಮಂದಿ ಮಲಗಿದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ
ನಿಮ್ಮ ಜಗಲಿಗೆ ಬಂದೆನು.

' ಮರಿಯು ಬಗುಳುತಲಡ್ಡಗಟ್ಟಲು,
ತೆರೆದು ಬುತ್ತಿಯ ರೊಟ್ಟಿಯಿಟ್ಟೆನು ;
ಹರುಸದಿಂದಲಿ ತಲೆಯ ತಟ್ಟಿ
ಸ್ವೆಯ ತಡಹಿದೆ ನಾಯಿಯ.

' ಚಳಿಗೆ ನಡುಗಲು ಮರುಕದಿಂದ
ಮಲಗೆ ಕಂಬಳಿ ಹಾಸಿ, ಜೊತೆಯೊಳು
ಜಿಲುವು ಮರಿಗೂ ತಾಣವಿತ್ತೆನು.—
ಒಲುಮೆ ಬೆಸೆಯಿತು ಇಬ್ಬರ.

ಮೂಡ ಬೆಳಗಲು ಹೊರಟೆನಂದು.
ಓಡಿ ಹಿಂದೆಯೆ ಬರಲು ಮರಿಯು,
ಕೂಡಲಪ್ಪುತ ಮುತ್ತನಿಟ್ಟು
ಕರೆದು ತಂದೆನು ಊರಿಗೆ.

‘ ಬಂಧುಬಳಗಗಳಿಲ್ಲವೆನಗೆ ;
ಕಂದನೀ ಮರಿ—ಕಳೆಯಲಾರೆ.’
ಎಂದ.—ಗೌಡನ ಕಣ್ಣು ಹನಿತುದು-
ಮರಿಯ ಹಗ್ಗವ ಹಿಡಿಯಲು.

ಹಗ್ಗವೆಳೆದೆನು, ಮರಿಯು ಬಾರದು ;
ಸಗ್ಗದೆನ್ನಯ ಸವಿಯ ನುಡಿಗೆ.
ಹಗ್ಗ ಸಡಿಲಿಸಿ ಬಿಟ್ಟಿನದನು.—
ಕುರುಬ ತಬ್ಬಿದ ಮರಿಯನು.

ವರುಷ ನೂರರ ಕಶುಣೆ ಬಿಗಿವುದೆ
ಕುರುಬನಿರುಳೊಳು ಬಿಗಿದ ಕಟ್ಟು !
ಮರಿಯ ನಡತೆಗೆ ಕೋಪಗೊಳ್ಳುವೆ ?
ಕರುಣೆಯೊಲುಮೆಗೆ ಸಾಟಿಯೆ !

ಒಲಿದರಿರವಿನ ಬಗೆಗಳೆರಡೆ ?
ಒಲುಮೆಗಡ್ಡಲೆ ಕುಲದ ಹೆಮ್ಮೆ ?
ಒಲುಮೆಬೆಸಗೆಯ ಸುಖದ ಸವಿಯನ್ನು
ತಿಳಿಯದೇ ಬಡ ಜಂತುವು !

ಕಣ್ಣು ನೀರೊಳು ತೊಳೆದೆನಂದು
ಜನ್ಮದುನ್ನತಿ ಹೆಮ್ಮೆ ಕೊಳೆಯ :
ನನ್ನ ಒಲುಮೆಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಂದ,
ಕರುಣೆ ಹಾಯದ, ಬಿಂಕವ.

ಪಿ. ಟಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್,

ಜಿಂಕೆ

ನಸುಗೆಂಪು ಮೂಡಲಿನ ಕೊನೆಯುಂಚ ನಿಲುಕದಿರೆ
ಬನದಿ ತಂಬೆಲರಾಡೆ ಜಿಂಕೆ ನಡುಗಿ
ಬಿರವ ಕೆಂದಾವರೆಯ ನೊಗ್ಗಿನಂದದ ಕಣ್ಣು
ನಸುದೆರೆದು ನಲೈಯಲಿ ಹರಿಣಿಯನು ನೋಡಿ
' ಏಳು ಚೆಲ್ವಿನ ಚದುರೆ, ಚಳಿಗಾಳಿ ಬೀಸುತ್ತಿದೆ. '
ಎಂದರುಹಿ ಮೇಲೆದ್ದು ಜತೆಗೂಡಿ ನಡೆದು,
' ನಡೆ ಬೆಡಗ ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿರೆ ನೋಟ ಮಿಂಚನು ಬೀರೆ
ಬನದೊಂದು ಚಂಪವನು ಮುಂದಾಗಿ ತೋರಿ,
ಗಿರಿಯ ಬಳಿ ನಿಂತು ನಿರ್ಝರಿಯ ನೋಡಿ
ಹರಿಣಿಯೆಡೆಗಿನ್ನೊಮ್ಮೆ ತಿರುಗುತ್ತಿರಲು—
ಹಮ್ಮೈಸಿ ನೆಲಕುರುಳಿ ಚೀರಿತಹಹಾ !
ಕಣೆ ನಾಟಿ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದೆ ಬಿಸಿನೆತ್ತರು !

ಎ. ಕೆ. ಪುಟ್ಟರಾಮು

ವಿಧವೆ

ಮುಂದೆ ಬಾರದಿರೆಂದು ಮನೆಯಿಂದ ಮೈದುನನು
ಹೊರಡಿಸಲು ಗೋಳಿಡುತ್ತ ಕಂಬನಿಯ ತಳೆದು
ಜಿಂದದಾಟಕೆ ನಲಿವ ತಂದೆ ಕೈಬಿಡಲಂದು
ಸೊರಗಿ ಬಲು ಕಳವಳಿಸಿ ಕಾಲವನು ಕಳೆದು,
ನೊಂದು ನಾಚುತ್ತ ಹೆರರ ಬೇಡಲಾರದೆಯುಡುಗಿ,
ಬಾಲೆ, ದೈನ್ಯದಿ ಕೇರಿಕೇರಿಗಳನಲೆದು,
ಬಂಧುಗಳ ಬಿರುಸುಡಿಗೆ ತಲೆಯ ತಗ್ಗಿಸಿ ಕೊರಗಿ,
ಹಾಳುಬಾಳನು ಹಳೆದು ಬಿಸಿಯುಸಿರನೆಳೆದು ;

ತಾಯಿ ಬದುಕಿರುವಾಗ ತಬ್ಬಲಿಯು ನೀನು,
ನಿನ್ನ ಮನೆಯಿರುವಾಗ ಪರದೇಶಿ ನೀನು,
ನಿನ್ನ ಜನ ದೊರೆವಾಗ ಗತಿಹೀನೆ ನೀನು,
ಸಾಯದೆಯೆ ಸತ್ತಂತೆ ಬಾಳುವಳು ನೀನು,

ಎಲೆ. ಗುಂಡಪ್ಪ.

ಅಕ್ಕ

ಅಕ್ಕ ನೀನೆಲ್ಲಿರುವೆ ? ಮತ್ತೆಂದು ಬರುವೆ ?
ನಿನ್ನ ನಡೆನುಡಿಗಳನು, ನಿನ್ನ ಮುಖಭಾವವನು,
ನಿನ್ನ ಮೃದುಹಾಸವನು, ಹೃದಯದಾ ಪ್ರೇಮವನು,
ಇನ್ನು ಮರೆಯುವೆನೆಂತು ? ಪಡೆವೆನೆಂತು ?

ಅಕ್ಕ ನಿನ್ನನು ನಾನು ಮರೆವೆನೆಂತು ?

ಅಕ್ಕ ನಿನ್ನನು ನಾನು ಮರೆಯಲಾರೆ.
ಮಠಕೆ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ ತಲೆಬಾಚಿ ಜಡೆಹೆಣೆದು,
ಮೈತೊಳೆದು ಮಡಿಯುಡಿಸಿ, ಮೊಸರನ್ನವನು ಕಲಸಿ,
ತಾಯಿಯೊಡನೆನಗೆ ನೀ ಕೈತುತ್ತಾಹಾಕುತ್ತಿವೆ.

ಅಕ್ಕ ನಾನಿಂದದನು ಮರೆಯಲಾರೆ

ಹರುಷದಿಂದಲಿ ನಿನ್ನ ಬಳೆಯೊಳೆದ್ದೆ.
ಮನೆಯ ಮುಂಗಡೆ ಹುಡುಗರೊಡನೆ ಚಿಂಡಾಡುತ್ತಿರೆ
ಬಳಲಿದನು ತಮ್ಮನೆಂದೊಡನೆ ತಿಂಡಿಯ ತಂದು—
ಮಗಳಿಗಿಂತಲು ತಮ್ಮ ಮಿಗಿಲೆಂದು—ಕೊಡುತ್ತಲಿದ್ದೆ.

ತರಳ ನಾನಂದದನು ತಿಳಿಯದಿದ್ದೆ.

ಕಕ್ಕನೊಬ್ಬನೆ ಬಂದನಂದು ಮನೆಗೆ.
ಹೊರಗೆ ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆ, ಒಳಗೆ ಮನಸಿನ ಬೇಗೆ,
ಸೊರಗಿಸಿತು ಮುದುಕನನು ; ನಡೆನಡೆದು ಕಾಲ್ಸೋತು,
ಕಳೆಗುಂದಿ ಬೆವರ ಹನಿ ಮೊಗದಿಂದಲುರುಳುತ್ತಿರೆ,

ಕಕ್ಕ ಬಳಲುತ್ತ ಬಂದನಂದು ಮನೆಗೆ.

ದುಗುಡ ಮುತ್ತಿತು ಮನೆಯ ಜನರನೆಲ್ಲ :—
ನಿನ್ನ ಕಡೆಗಾಲದಾ ಕಥೆಯ ಕೇಳಿದರೆಲ್ಲ
ಮನಗರಗಿ ತರತರದಿ ಪೇಚಾಡಿ ಮರುಗಿದರು.
ಇನ್ನೊಂದು ದಿನ ಬಿಡದೆ ಕರೆತಂದೆನೇಕೆಂದು
ಬಗೆಗರಗಿ ಬಿಸುಸುಯ್ದು ನಪ್ಪನಂದು.

ನಗೆಮೊಗದಿ ನೀನು ಮಲಗಿದ್ದೆಯಂತೆ.
ತಂಡಿಯನು ತಿಂದೆಲ್ಲ ಮಾತನಾಡುತ್ತಲಿರಲು
ದೊಡ್ಡ ದನಿಯಿಂದೆನ್ನ ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಕರೆದೆಯಂತೆ.
ಹತ್ತಿರದಲಿದ್ದವರದೇನೆಂದು ಕೇಳುತಿರೆ
ಮೊಗದಿರುಹಿ ಮೌನವನು ತಾಳ್ಮೆಯಂತೆ.

ಕಡೆಗೆ ಕಕ್ಕನೆ ಬಳಿಗೆ ಬಂದನಂತೆ.
ತಮ್ಮನೆಲ್ಲಿ ? ಎನ್ನುತ್ತ ಕೇಳಲವನಿಲ್ಲಿಲ್ಲ,
ತಮ್ಮೂರಿಗನ ನಡೆದನೇತಕವನೀಗೆಂದು
ನಿನ್ನ ಕೇಳಿದನಂತೆ. ಅದನರಿತು ಕಳೆಗುಂದಿ
ಕಡುದುಗುಡದಿಂದ ಬಲು ನೊಂದೆಯಂತೆ.

ಒಂದಾಸೆ ನನಗಿದ್ದಿತೆಂದೆಯಂತೆ.
ಕಡೆಗಾಲದಲಿ ತಮ್ಮ ತಂದೀವ ತಣ್ಣೀರ
ಕುಡಿಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದನದು ವಿಫಲವಾಯ್ತೆಂದು.
ನಡೆದನೂರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹಾ ! ನಮ್ಮ ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ-
ನೊಂದು ದಿನ ಬಿಡದೊಯ್ದನೆಂದೆಯಂತೆ.

ಅದ ಕೇಳಿ ತಣ್ಣೀರ ತಂದರಂತೆ.
 ಏತಕದು ? ನನಗೇಕೆ ? ಬಿಡವೆನ್ನುತ ನುಡಿದು
 ಕಣ್ಣ ಮುಚ್ಚಿದೆಯಂತೆ ; ಮೇಲುಸಿರ ಬಿಡುತಿದ್ದು
 ಧಳಧಳನೆ ಹೊಳೆವವೊಲು ಕೂಡೆ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟಿಯಂತೆ.
 ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಣುಚ್ಚಲೇ ಇಲ್ಲವಂತೆ.

ಅಕ್ಕ ಮನ್ನಿಸು ನನ್ನ ತಪ್ಪನೆಲ್ಲ :
 ನೀನೆಂತು ಕೊರಗಿದೆಯೊ ! ಮತ್ತೆಂತು ಮರುಗಿದೆಯೊ !
 ನೀರನೊಲ್ಲದೆ ನೀನದೆಂತೆಂತು ಸೊರಗಿದೆಯೊ !
 ಈ ತಮ್ಮನನು ನೆನೆದದೆಂತೆಂತು ಮರುಗಿದೆಯೊ !
 ಚಿಕ್ಕವನ ನೆನೆಸೆದದೆಂತೆಂತಲಿದೆಯೊ !

ಮುಂದಾಗುವುದನೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯಲಹುದೆ ?
 ನೀನೆಂತು ಬಲುಬೇಗ ತನುಜೊರೆವೆಯೆಂದಾರು
 ತಿಳಿದಿದ್ದರದನು ಚಿಕ್ಕವನು ನಾನೆಂತು
 ತಿಳಿಯಲಪ್ಪೆನು ? ನೀನು ಮರೆಯಾಗಲತ್ತತ್ತು
 ಇಂದಿಗೂ ಕೊರಗುವೆನು, ನಿನಗರಿಯದೆ ?

ಎಲ್ಲರಳುವರು ನಿನ್ನ ನೆನೆದು ನೆನೆದು.
 ಅತ್ತೆಯಳುವಳು, ಭಾವನಳಿದನಂದತ್ತತ್ತು ;
 ತಾಯಿಯಳುವಳು ; ನಿನ್ನ ಕಡೆಯಾಸೆಯನು ನೆನೆದು
 ಅಪ್ಪನಳುವನು ; ನೋಡು, ಅಮ್ಮನಳುತಿಹಳು.
 ಎಲ್ಲರಳುವುದು, ಅಕ್ಕ, ಕೇಳಿಸದೆ ನಿನಗೆ ?

ಅಕ್ಕ ನಿನಲ್ಲಿರುವೆ ? ಮತ್ತೆಂದು ಬರುವೆ ?
 ಯಾವ ಲೋಕದೊಳಿರುವೆ ? ಅಲ್ಲಿ ನಿನಂತಿರುವೆ ?
 ಇಲ್ಲಿಯವರಲ್ಲಿಹರೆ ? ಭಾವ ನಿನೊಡನಿಹನೆ ?
 ಅಲ್ಲಿ ಬಂದನೆ ಕಕ್ಕ ? ಅಲ್ಲಿಯೂ ದುಗುಡವಿಹುದೆ ?
 ಅಕ್ಕ, ನಿನಗಲ್ಲಿಯೂ ಕೊರತೆಯಿಹುದೆ ?

ಏನೆಂಬೆ ? ಕೊರತೆಯುನಿತಿಲ್ಲೆಂಬೆಯಾ ?
 ಇರಬಹುದು, ಸ್ವರ್ಗದಲಿ ಕುಂದಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು ;
 ಹರುಷದಿಂದಲಿ ಭಾವ ನಿನೊಡೆಯೊಳಿರಬಹುದು ;
 ದೊರೆವುದೇ ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನು ಕೊಡುವ ನೀರು ?
 ಏನೆಂಬೆಯಕ್ಕ ? ಮತ್ತಿನೆಂದು ಬರುವೆ ?

ಎಲೆ, ಗುಂಡಪ್ಪ.

ಬಯಕೆ

ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ರಾತ್ರಿಯಲಿ ಬಿಳಿಮುಗಿಲು ಗಗನದಲಿ
ಸಾಲುಗೂಡುವ ಮತ್ತೆ ಚೆದರುವಾಟ ;
ಕಣ್ಣು ತಣೆವಷ್ಟೊಂದು ನೀರು ಬೆಳಗುವ ಹೊಳೆಯು ;
ಹಾಲು ಚೆಲ್ಲಿದ ಹಾಗೆ ಬೆಳುದಿಂಗಳು ;
ತೊರೆಯೊಂದು ದಡದಲ್ಲಿ ಹರಡಿರುವ ಮಳಲೊಟ್ಟು,
ಮತ್ತೊಂದರಲಿ ಗುಂಪುವರದ ನೆಳಲು ;
ಹೊರಟು ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಸರಿದು ಸಾಗುವ ದೋಣಿ ;
ಎತ್ತಲೂ ನಿರ್ಜನತೆ, ನಿಶ್ಯಬ್ದತೆ ;
ಎತ್ತ ನೋಡಿದರತ್ತ ನದಿಯ ತಿಳಿನೀರೆದ್ದು
ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣಲೆಯಾಗಿ ಕುಣೆವ ಬೆಡಗು ;
ಒತ್ತಿ ದೋಣಿಗೆ ಬಡಿದು ಕೈನೀಡಿದರೆ ಸೋಕಿ
ನುಣ್ಣಿನವೃತ್ತ ನೀರು ತೋರುವಿಂಪು ;
ತುಂಬಿದಿಂದುವಿನ ನಗೆ ಹೊರಸೂಸಿ ಪಾಲಾಗಿ
ತೆರೆತೆರೆಗೆ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಸೊಗಸು ;
— ಇಂಬಾದ ನೋಟದೊಳಗುಕ್ಕುವಾನಂದವನು
ತೆರೆದ ಹೃದಯವು ನಲಿದು ಒೀರುತಿರಲು,
ಅಲ್ಲಿ ಕುಳಿತೊಬ್ಬನೇ, ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿಲ್ಲದೆಯೆ
ತೇಲುವುದಕೆಡೆಗೊಟ್ಟು ಹರಿಗೋಲಿಗೆ,
ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುವೆ ನಾನು, ಯಾರು ಕರೆಯುವರೆನ್ನ-
ತಾಲಿಸದೆ ಚಿಂತಿಸದೆ ಹಂಬಲಿಸದೆ,

ಶಾಂತಿಯುಡಿಗೆಯನುಟ್ಟು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಲವನು ತೋರಿ
ತನ್ನ ಮಡಿಲಲಿ ನನ್ನನಿಟ್ಟು ತೂಗಿ
ಸಂತೋಷದಿಂದುಲಿಯುವಾವಂದಗಾನದಲಿ
ನನ್ನ ಮೈಯನು ಮರೆಯುವೊಂದೆ ಬಯಕೆ.

ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ.

ತೊರೆ

ಕರಗಿ ಸುರಿದುದು ಮುಗಿಲು,
ನೊರೆದು ಹರಿದುದು ತೂತೆಯು,
ಬಿರುಗಾಳಿ ಬಾನಿನೊಳು ಭೋಗರಿದುದು.
ಅರೆತಾಸು ಸರಿದಿಲ್ಲ :
ಬರಿನೀಲದಾಗಸದಿ
ಕರಿಮುಗಿಲು, ಕುಡಿಮಿಂಚು, ಸಿಡಿಲು, ಗುಡುಗು !

ನಿಲುಕದೆನ್ನಯ ಮನಕೆ
ಮಳೆಬಿಳಕುಗಳ ಗುಟ್ಟು ;
ಸಿಲುಕಿ ಬಳಲುತ ನಾನು ಯೋಚನೆಯೊಳು
ಕುಳಿತಿರಲು ಸುಖವಳಿದು,—
ಮಳೆ ನಿಂದು ತೊರೆ ಕರೆಯೆ,
ಕೆಳೆತನವನದರೊಡನೆ ಬಿಳಸೆ ಹೊರಟೆ.

ತಲೆ ಮೇಲೆ ತಿಳಿಬಾನ್ದು,
ನಳನಳಿಪ ಬಿಳಿಮುಗಿಲು ;
ಬಿಳಕಿನೊಳು ನಗುತಿಹುದು ನನದ ಗರುಕೆ ;
ಇಳೆಯ ಬೆಡಗಿಗೆ ಗಾಳಿ-
ಯೊಲಿದುಳಿಯುತುಬ್ಬರವ
ಹೊಳೆಯುವೆಲೆಹೂಗಳೊಡನಾಡುತಿಹುದು

ಮಲೆ ನೇಲೆ, ಬನದೊಳಗೆ,
ನಲಿದು ಮಿರುಗಿದುವೆಲೆಗ-
ಳೊಲುಮೆ ಸೂಸುವ ಹಾಡ ಹರಡಿತೆಲರು.
ಚೆಲುವ ಕಂಡುಬ್ಬಿದೆನು :
ಮಳೆಯ ನೀರೊಳು ತೊಯ್ದು
ಬೆಳಕಿನೊಳು ನಗುತಲಿಳಿ ಎಷ್ಟು ಚೆಲುವೆ !

ಇನನೊಲುಮೆ ನಲವೀಯೆ
ನೆನೆದ ಕಂಗಳೊಳುಕ್ಕಿ
ಮಿನುಗೆ ನಗೆ, ಸಿರಿವೊಗದ ಮುಗುಡೆ ಚೆಲುವೋ,
ಇನನ ಬೆಳಕೊಳು ಹೊಳೆವ
ನೆನೆದ ನಾಡಿದು ಚೆಲುವೋ ?
ಎನುತಲಚ್ಚ ರಿಗೊಳುತ ಸರಿದೆ ತೊರೆಗೆ.

ತೊರೆಯ ತೆರೆಗಳದೇನ
ನರೆಮರಳಿಗುಸಿರುವುದು ?
ತೊರೆಗೇತಕವಸರವು ? ಎಲ್ಲಿಗೋಟ ?
' ತೊರೆ, ನಿಲ್ಲು, ಎನಗರುಹು :
ಇರುಳು ಹಗಲೆನ್ನದೆಯೆ
ಹರಿದು ಕಲ್ಲುಳ ಮೇಲೆ
ಕೊರಗದೆಯೆ ನಗುತಿರುವೆಯೆಂತು ? ಪೇಳು.

' ಅಲರುಗಳ ಕಂಪೊಗೆದು,
 ಎಲರು ಸರಸದಿ ಬೀಸಿ,
 ಅಲೆಗಳೊಡನಾಡಿ ಮುತ್ತಿಡಲು ನಗುವೆ ;
 ನಿಲ್ಲು ತೊರೆ, ಎನಗರುಹು :
 ಕಾಳಮುಗಿಲುಗಳೊಡನೆ
 ಸುಳಿದಾಡಿ ಭೋರ್ಗರೆವ
 ಗಾಳಿಯುಬ್ಬರದೊಳೂ ನಗುವೆಯೆಂತು ?

' ತರು ಪೊಸದು ತಳೆರುಟ್ಟು,
 ಇರವ ನಿನ್ನೊಳು ಕಂಡು,
 ಶಿರವ ತೂಗುತ ತೋರೆ ಮೆಚ್ಚಿಕೆಯನು,
 ನೀ ನಗುವುದಚ್ಚರಿಯೆ !
 ಸರಭೃತದ ದನಿ ಬಿಗಿದು
 ಬರಿನೈಯ ತರು ನಿಂದು
 ಕೊರಗುವಾ ನಾಗಿಯೊಳು ನಗುವೆಯೆಂತು ?

' ತೊರೆ ಗುಟ್ಟಿನೇನನ್ನು
 ಅರೆಮರಳಿಗುಸಿರುವುದು ?
 ತೊರೆ, ನಿನ್ನ ನೆಲೆಯೆಲ್ಲಿ, ಎಲ್ಲಗೋಟ ?
 ಇರುಳೊಳಗೆ ಚಂದಿರನು
 ತಾರೆ ಬಳಗವ ಕೂಡಿ
 ತೆರೆ ಮೇಲೆ ಕುಣಿಯೆಬರೆ,
 ತೊರೆ, ಅವರಿಗೇನೊರೆವೆ ? ಕೆಳೆಯಗರುಹು.'

ನಾನರಿಯೆ ತೋರೆಗುಟ್ಟ-
ನೆನಗದಕೆ ಸಂತಸವು
ಮನದಣಿಯ ಕೇಳಲಾ ಪಿಸುವಾತನು.
ಇನನಿಳಿಯೆ ಸಂಜೆಯೊಳು,
ಬನ ನಲಿಯೆ ಗಾನದೊಳು,
ಎನಗೆ ತೋರೆ ಬಳಿ ತಾಣ—
ಮನಗಾಣ್ಣೆನೊಂದು ದಿನ ತೋರೆಯ ಗುಟ್ಟು.

ಪಿ. ಟಿ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್.

ಮಲೆನಾಡ ಹುಡುಗಿ

ನೋಡವಳ ! ತಾನೊಬ್ಬಳಿಹಳು ಗದ್ದೆಯಲಿ,
ಅಲ್ಲಿ. ದೂರದಲೊಂಟಿ ಮಲೆನಾಡ ಹುಡುಗಿ !
ಕೊಯ್ಯುತ್ತ, ಹಾಡುವಳು ತನ್ನಲ್ಲಿ ತಾನು ;
ನಿಲ್ಲಿಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲದಿರೆ ಮೆಲುನಡೆಯಿನ್ನೈದು !
ಒಬ್ಬಳೇ ತೆನೆಗಳನು ಕೊಯ್ದು ಕಟ್ಟುವಳು,
ಮನವ ಕರಗಿಸ ಹಾಡನೊಂದ ಹಾಡುವಳು ;
ಆಲಿಸಾಲಿಸು ! ನೋಡು, ಹಾಡಿನ್ನಿದನಿಯು
ತುಂಬಿ ಕಣಿವೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಹೊರಸೂಸುತ್ತಿಹುದು.

ಅರಬದೇಶದ ಮರಳಿನಲ್ಲಿ ದಾರಿಗರು
ಸೊರಗಿ ಸುತ್ತುತ್ತ ನೆರಳ ಸೇರಿ ಕುಳಿತಾಗ
ಆಲಿಸುವ ಸವಿಗೊರಳ ಹಕ್ಕಿಯಿಂಚರವ
ಬಾಲೆ ಮುಂಚಿದಳು ಮಂಜುಳಗಾನದಿಂದ :
ಸಾಗರದ ಶಾಂತತೆಯ ಭೇದಿಸುತ್ತ ಬಂದು
ಮಂಜು ಮನೆಮಾಡಿದಾ ದ್ವೀಪದಲಿ ನಿಂದು
ಕೋಗಿಲೆ ನಸಂತದಲಿ ಹಾಡುತ್ತಿರಲಿಂತು
ಸೋಜಿಗದ ಮಾಧುರ್ಯ ತೋರುವುದದೆಂತು ?
ಅವಳೇನ ಹಾಡುವಳು ? ಹೇಳುವವರಾರು ?
ದುಗುಡವನು ಸೂಸುವಾ ನುಡಿಯೊರೆವುದೇನು ?

ಹಳೆಯ ದುಃಖದ, ಕಳೆದುಹೋದ ಸುದ್ದಿಗಳು,
ಹಿಂದೆ ಹಿಂದಿನ ಯುದ್ಧವಾರ್ತೆಯಿರಬಹುದು.
ಇಲ್ಲವಾದರೆ ನಾಡ ಜನರಾಡುತಿರುವ
ಎಲ್ಲರನುಭವದ ಸಂಗತಿಯ ಕಥೆಯಹುದು—
ಹಿಂದಾಗಿ, ಮುಂದೆ ಮತ್ತಾಗಬಹುದಾದ
ದುಃಖವೋ ನಷ್ಟವೋ ಸಂಕಟವೋ ಏನೋ ?

ಏನಾದರೇನು ? ಮಲೆನಾಡಿನಾ ಹುಡುಗಿ
ಹಾಡಿದಳು ಹಾಡು ಕೊನೆಗಾಣದೆಂದಿನಲು ;
ಕಂಡೆ ಕೆಲಸದೊಳವಳು ಬಿಡದೆ ಹಾಡಿದುದು,
ಕಂಡೆ ಕೈಗುಡುಗೋಲ ಹಿಡಿದು ಬಗ್ಗಿದುದು.
ಅಲುಗದೆಯೆ ನಿಂತಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಕೇಳಿದೆನು ;
ನಲವಿಂದ ಕಳೆಗೂಡಿ ಬೋರೆಯೇರಿದೆನು.
ನೆಲಸಿತಾ ಗಾನದಿನಿದನಿಯು ಮನದೊಳಗೆ,
ನಿಲುಕದಂತಾದರೂ ನನ್ನ ಕಿವಿಗಳಿಗೆ.

ಎಲೆ. ಗುಂಡಪ್ಪ.

ಎರಡು ದಾರಿ

ಬಂದು ನಿಂತೆನು ಬಾಳಿನಡವಿಗೆ ;
ಮುಂದುಗಡೆ ಕವಲೊಡೆದ ಹಾದಿ :
ಯಾವ ಸೀಳನು ಹಿಡಿಯಲಿ ?
ಇತ್ತ ನಡೆಯಲೊ, ಅತ್ತ ನಡೆಯಲೊ,
ಎತ್ತಲೂ ಕೈಮರನೆ ಕಾಣದು ;
ದೇವರೊಬ್ಬನೆ ಬಲ್ಲನು !

ದೂರ ಹರಿಯದು ನನ್ನ ನೋಟವು ;
ಯಾರು ಕಂಡರು : ಎಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆವೊ,
ಎಲ್ಲಿ ಪೆಡಸಿನ ನಡಿಗೆಯೊ ?
ಕಡೆಗೆ ಹಾಯುವ ದಾರಿ ಯಾವುದೊ ?
ಕೆಡಕು ನುಂಗುವ ದಾರಿ ಯಾವುದೊ ?
ಬಲ್ಲಿನೇ ಈ ಗುಟ್ಟನು !

ಒಮ್ಮೆ, ಇದು ಸುಖವೆಂದು ಬಗೆವೆನು,
ಸುಮ್ಮನಿದರಲೆ ನಡೆವೆನೆನುವೆನು ;
ಮನಸು ಹೊರಳುವುದೊಡನೆಯೆ.
ಮಬ್ಬುಮಬ್ಬಾಗಿರೊಳಿರುವುದು
ಹೆಜ್ಜೆಯೊ ಎಂದಳುಕಿ ಚಿಂತಿಸಿ
ಕೊನೆಗೆ ಹಿಂದೆಯೆ ನಿಲುವೆನು,

ಜೊತೆಗೆ ನಡೆಯುವರೊಬ್ಬರಿಲ್ಲ,
ಹಿತದ ಕೆಳೆಯರು ಹಿಂದಕುಳಿದರು ;
ನನ್ನ ಹಾಗೆಯೆ ಕುರುಡರು !
ನುಗ್ಗಿ ಹೋಗುವ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲ,
ಕುಗ್ಗಿ ಕುಸಿಯಿತು ಹೃದಯವೆಲ್ಲ
ತನ್ನ ಹೊರೆಯನು ತಾಳದೆ.

ಶಿ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ.

ಬಿಡುಗಡೆ

ಬಂಧನವ ಬಿಡಿಸಯ್ಯ ಕರುಣಾಳು ದೇವ
ಸಂದಿಗ್ಧಸಮಯದಲಿ ಮರಿಯಾಗಬೇಡ || ಪ ||

ಲೋಕಗಳ ಸೃಜಿಸುವೆನು ತಂಬೆಲರನೂದುವೆನು
ಸಾಕಿ ಸಲಹುವೆನು ಮಿಗವಕ್ಕಿಗಳನು
ಬೇಕಾಗಿ ಸಿಲುಕಿಹೆನು ಬಲೆಯೊಳಗೆ ನಾನೀಗ
ಸಾಕಿನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆಯು ಸಲ್ಲದೆನದೆ

ವಿಶ್ವಕಥಿಪತಿಯಾಗಿ ಪೊತ್ತಿಹೆನು ಭಾರವನು
ನಶ್ವರನು ಆಗದೆಯೆ ನೋಡ ಮನುಷ
ನಶ್ವರನು ನೀನಹುದು ಸೆರೆ ಬೇಗ ಸವೆಯುವುದು
ವಿಶ್ವಾಸವಿರಬೇಕು ಎನದೆ ಮನದೆ

ಸೊಗಸಿನೋಲಗಸಾಲೆ ಮಳೆಬಿಲ್ಲ ಕೋಟಿಯಲಿ
ಜಗದ ನಾರೀನಯನಕಾಂತಿಯಲ್ಲಿ
ಮುಗುಳ ಬಂಡುಣೆಯಂತೆ ಕಂಪಿನೊಳು ಸುಖಿಸುವೆನು
ಸೊಗಬಡದೆ ಪಂಬಲಿಪೆ ಮುಕುತಿಗೆನದೆ

ಡಿ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್.

ದೇವನ ಹರಿಕಾರರು

(೧)

ಇಂತು ದೇವನು ಹೇಳುವನು ತನ್ನವರಿಗೆ :

‘ ಕೆಳಗೆ ಕೆರಳಿದ ಬೇಗೆ ಕಾಣುವುದೆ ನಿಮಗೆ ?

ಹುಟ್ಟುತಲೆ ಕಲಹವನು ಕಲಿತ ನರರು !

ಎಷ್ಟೊಂದು ದಿನವವರು ನರಳಲೆಡೆಗೊಟ್ಟು

ನೋಡಿದೆವು ! ಮೊದಲೇಳಿ, ನೀವಿನ್ನು ಹೋಗಿ,

ಧರಣಿಯಲಿ ನನ್ನ ಶಾಂತಿಯನು ಸಾರಿ.’

ಹಿಗ್ಗುತ್ತೇಳುವರವನು ಕರೆಯುವುದಕವರು,

ಹಿಗ್ಗುತ್ತವನಪ್ಪಣೆಯನೊಪ್ಪಿ ಕೇಳುವರು,

ಹಿಗ್ಗುತ್ತಲಿಳಿಯುವರು ಬಯಲುನೆಲಕೆ.

—ಅಯ್ಯೋ, ಆ ಮನವೊಪ್ಪಿ ಹೊರಟ ಚಾರರಲಿ,

ಅಷ್ಟು ಜನದಲಿ, ಮಂದಿಯೆಷ್ಟೊಂದು ಕಡಮೆ

ತಿರುಗಿ ದಣಿಯಿದಿರಿನಲಿ ನಿಲ್ಲುವವರು !

ಕೆಲವರಾ ತುಮುಲದಲಿ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗುವರು ;

ಮುಂದುಗಾಣದೆ ಬೆದರಿ ಚೆದರಿ ತೊಳಲುವರು.

ಸೆರೆಯ ಮನೆಯಲಿ ಕೆಲವರುಸಿರೆಳೆವರು

ತಾಗುವುದು ಸಗ್ಗಡೆಯೆ ಒರುವ ಕೆಲವರನು,

(ದಿನದಲರ್ಧವು ಕೂಡ ಕಳೆಯದಿರುವಲ್ಲಿ,)

ನಿಷ್ಕರುಣೆ ಮೃತ್ಯುವಿನ ಸರಳು ನಡುವೆ.

ಕಡೆಗೆ, ಕಡೆಗೆಲ್ಲೆಯೋ ಒಬ್ಬನಿಡಬಹುದೆ ?
 ಕಳೆಗೂಡಿ ಹೊಳೆವ ಮುಖಭಾವದಲಿ ತಾನು
 ದಿನದ ಕೊನೆಯಲಿ ಹೊರಟು ಬಯಲಿನಿಂದ,
 ತನ್ನೊಡೆಯನಾಜ್ಞೆಯನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಸಿ,
 ಕ್ಷೇಮದಿಂದಾ ರಣದ ಧೋನಲಿ ತೂರಿ,
 ಹಿಂದಿರುಗಿ ಸೇರುವನು ದಣಿಯ ಬಳಿಗೆ.

ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ.

(೨)

ಧರೆಯ ಸಂಕಟದಿರವ ಕಂಡಿರ ?
 ನರರ ಕಡಿದಾಟವನು ಕಂಡಿರ ?
 ಬಂದೆ ಬಹುದಿನ ಬಳಲುತ್ತಳುವರ ಗೋಳ ಕೇಳಿದಿರ ?
 ಭರದಿನೇಳಿರಿ, ಧರೆಗೆ ನಡೆಯಿರಿ,
 ಹರಡಿ ಶಾಂತಿಯನೆಂದು ಜಗದೀ-
 ಶ್ವರನು ನಿಜಭಕ್ತರನು ಕರೆದಾಜ್ಞಾ ಪಿಸಿದನೊಲಿದು.

ಹರುಷದಿಂದವ್ಯಥೆಯನಾಲಿಸಿ,
 ಹರುಷದಿಂದ ಹಸಾದವೆಂದರು,
 ಹರುಷದಿಂದದ ಪಾಲಿಸಲು ನೆಲಕಿಳಿದರವರಂದು.
 ಹರಹರಾ ! ಹಿತದಿಂದ ಬಂದಾ
 ಪರಮನನುಚರರೊಳಗೆ ನಾಕಕೆ
 ಮರಳಿದರೆ ಬಹುಜನರು ? ನಂದರೆ ದೇವನಿದಿನಲಿ ?

ಕೆಲರು ಗಲಭೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ, ಬುದ್ಧಿಯ
 ಕಳೆದುಕೊಂಡನುಸರಿಪ ಮಾರ್ಗವ
 ತಿಳಿಯದಲೆದರು, ಕೆಲರು ಸೆರೆಮನೆಯೊಳಗೆ ಕೊರಗಿದರು.
 ಕೆಲರು ನಿರ್ದಯೆ ಮೃತ್ಯು ಬೀಸಿದ
 ಬಲೆಗೆ ಬೀಳುತ ಸೋತು ಸೊರಗಿದ
 ರಲಘುಯಾತನೆಗಳಲಿ, ದಿವಸದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲಿ.

ಒಡೆಯನೊಪ್ಪುವ ತೆರದಿ ಕಾರ್ಯವ
 ಬಿಡದೆ ಮಾಡುತ, ಕಷ್ಟದಿಂದೆದೆ-
 ಗೆಡದೆ ನಡೆಯುತ ಮುಂದೆ, ವಿಜಯನ ಪಡೆದು ನಲಿಯುತ್ತ,
 ಒಡನೆ ಭೂಮಿಯ ಬಿಡುತ ನಾಕವ
 ನಡರಿ, ಹರ್ಷೋತ್ಕರ್ಷದಿಂ ಜಗ
 ಮೊಡೆಯನೆಡೆಗೈದಿದವನೊಬ್ಬನೆ ; ಕಾಣೆ ಹಲವರನು.

ಎಲೆ. ಗುಂಡಪ್ಪ.

ಜೀವನ

ಜೀವನವಿದೇನು ಹರಿಯೇ
ಆವುದಾದಿಯು ಇದಕೆ ಆವುದಂತವು ಇದಕೆ || ಪ ||

ಮೂಡಲಲಿ ನೇಸರನು ನರುಗಂಪಿನೊಳು ಮೂಡೆ
ನಾಡೆ ದನಿಗೈದು ಗರಿಗೆದರಿ ಹೊರಟು
ಪಾಡುತ್ತಲಲಿದಾಡಿ ಗೂಡಿಗೆ ಸಂಜೆಯಲಿ
ಕೂಡಿಬಹ ಪಕ್ಕಿಗಳ ಬಳಗದಂತೆ

ಗರಿಗಳೊಳು ಸಂಚರಿಸಿ ನೀರಿನಲೆಗಳ ಸೇರಿ
ಪರಿಪರಿಯ ಕುಸುಮಗಳ ಕಂಪನಾಂತು
ಮೊರೆಮೊರೆದು ಗಿಡಗಳಲಿ ಸರಿಸರಿದು ಸರಿಯುತ್ತಲಿ
ಮರಳಿಬಹ ಗಾಳಿಗಳ ಗಮನದಂತೆ

ಕಾನನದಿ ಕುಟಿಜಗಳ ವದನವನು ತೆರೆಯುತ್ತೆ
ಮೌನದಿಂ ಪಸರಿಸುವ ಸುರಭಿಯಂತೆ
ಸಾನುವಿನ ಗೈರಿಕದ ವರ್ಣಗಳು ಸೇರುತ್ತ-
ಲೇನಾನುಮೊಂದನೊಡಗೂಡುವಂತೆ

ಬಿಸಿಲ ಬೇಗೆಗೆ ಬಳಲಿ ಆಗಸಕೆ ಮೊಗದಿರುಹಿ
ಸಸಿಗಳನು ಸಂತ್ಯಸಲಾಗದಿರಲು
ಹಸಿದು ಬಾಯಾರಿ ವರ್ಷಾಗಮದ ಮೋಡಗಳ
ಬಿಸಿಯಲಾತಿಸುವ ಭೂದೇವಿಯಂತೆ

ದಿನದಿನವು ಜನಿಸುತ್ತ ದಿನದಿನವು ಸಾಯುತ್ತ
ಮನಕೆ ಶಾಂತತೆಯು ಬಲುದೂರವಾಗೆ
ಅನುದಿನವು ವಿಶ್ವಸೇವೆಯಲ್ಲಿನಿತನಾರ್ಜಿಸ-
ಲ್ಕಿನನು ಬೆಳಸುವ ನಿಚ್ಚ ಪಯಣದಂತೆ

ಮಿಸುನಿಬಂಧನಮಿದುವೆ ದುಗುಡದಾಗರಮಿದುವೆ
ಪುಸಿಯಪ್ಪ ಮಾಳ್ಕೆಗಳ ಜಾಲಮಿದುವೆ
ಪೊಸತಪ್ಪ ಮೋಹಗಳ ರಂಗಮಿದು ಜನ್ಮಮಿದು
ನಸುಸೊಗನ ಜೀವನಕೆ ತೋರೊ ದೇನಾ

೨. ಎಲೆ. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್.

ಆತ್ಮನಿವೇದನ

‘ ಬೃಂದಾವನಕೆ ಹಾಲನು ಮಾರಲು
ಹೋಗುವ ಬಾರೇ ಬೇಗ, ಸಖಿ ! ’

‘ ಬೃಂದಾವನದಿ ಹಾಲನು ಕೊಳ್ಳುವ-
ರಾರಿಹರೇ ಹೇಳಿದುಮುಖಿ ? ’

‘ ಗೋವನು ಕಾಯುವ ಗೋವಿಂದನಿಹನೇ,
ಹಾಲನು ಕೊಳ್ಳುವ, ಕೇಳಿ ಸಖಿ !
ಚಿನ್ನವ ಕೊಡನೇ, ರನ್ನವ ಕೊಡನೇ,
ತನ್ನನೆ ಕೊಡುವನು ಬಾರೆ, ಸಖಿ !

ಕಣ್ಣನು ಮೋಹಿಸ ಪೀತಾಂಬರವನು,
ಬಣ್ಣದ ಬಳೆಗಳ ಧರಿಸು, ಸಖಿ ;
ಚಿನ್ನನ ಮೋಹಿಸುವೆದೆಯನು ಹಾರವು
ಸಿಂಗರಿಸಲಿ, ಹೇ ನಳಿನಮುಖಿ !

‘ ಝುಣಝುಣವೆನ್ನಲಿ ನೂಪುರ, ಗೋಪಿ,
ಹಣೆಯೊಳು ಚಂದನ ರಂಜಿಸಲಿ !
ತೂಂಡಿಯ ಹಣ್ಣನು ತುಟಿಗಳು ನಗಲಿ,
ವದನವು ಮಾರಲಿ ತಾವರೆಯ !

ಯಮುನಾತಿರದೊಳಲೆಯುವ ಬಾರೇ
ಹಾಲು ಬೇಕೆ ಹಾಲೆಂದು ಸಖಿ,

ಹಾಲನು ಮಾರುವ ನೆನದಿಂದ ಹರಿಯು
ಮೋಹಿಸಿ ಕರೆಯುವ ಬಾರೆ, ಸಖಿ !

‘ ಹಾಲ ನಿವೇದಿಸಿ ಆತ್ಮವನರ್ಪಿಸಿ
ಮುಕ್ತಿಯ ಹೊಂದುವ, ಸೌವ್ಯಮುಖಿ !
ಹಾಲನು ಮಾರಿ ಹರಿಯನು ಕೊಳ್ಳುವ
ಏನೇ ಧನ್ಯರು, ಕಮಲಮುಖಿ !

‘ ನಮ್ಮಿ ಲಾಭವ ನಿಶಾರುವ ಲಾಭವು
ಬೇರಿನ್ನಿಹುದೇ ? ಇಂದುಮುಖಿ !
ಬೃಂದಾವನಕೆ ಹಾಲನು ಮಾರಲು
ಹೋಗುವ ಬಾರೇ ಬೇಗ, ಸಖಿ !

ಕೆ. ಎ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ.

ಮೊದಲ ಚರಣಗಳ ಸೂಚಿಕೆ

	ಪುಟ
ಅಕ್ಕ ನೀನೆಲ್ಲಿರುವೆ ? ಮತ್ತೆಂದು ಬರುವೆ ? ..	೭೫
ಅಪ್ಪನ ಜೇಬಿನ ದುಡ್ಡುಗಳೆಲ್ಲ	೭೪
ಇಂತು ದೇವನು ಹೇಳುವನು ತನ್ನವರಿಗೆ : ..	೯೦
ಇಂದ್ರನ ಪುರದಲಿ ನೆಲಸಿದ ಹೂವೆ, ..	೧೫
ಎಲರಿಲ್ಲ ಬಾನಲ್ಲಿ,	೬೦
ವಿನಿದೇನನ್ಯಾಯ ಸದ್ಧರ್ಮಮೂರ್ತಿ ? ..	೬೪
ಏನು, ಉಸಿರಾಡುವನೆ ಕಲ್ಲಿದೆಯ ನರನು : ..	೫೪
ಕರಗಿ ಸುರಿದುದು ಮುಗಿಲು,	೮೧
ಕರಿಯ ಮುಗಿಲಿನಿಡಿದಿನಲ್ಲಿ	೪
ಜೀವನವಿದೇನು ಹರಿಯೇ	೯೩
ಟುವ್ವಿ ! ಟುವ್ವಿ ! ಟುವ್ವಿ ! ಟುವ್ವಿ ! ..	೨
ತಾಯಿ ದೇವರೆಂದು ವೇದ	೫೦
ತುಂಗಾತೀರದ ಬಲಗಡೆಯಲ್ಲಿ	೨೯
ಪೇವರ ಪೆಪ್ಪರಮೆಂಟೇನಮ್ಮಾ	೨೨
ಧರೆಯ ಸಂಕಟದಿರವ ಕಂಡಿರ ? ..	೯೧
ನಸುಗೆಂಪು ಮೂಡಲಿನ ಕೊನೆಯಂಚ ನಿಲುಕದಿರೆ ..	೨೩
ನಾನೇಕೆ ಕೊರಗುವೆನು,	೯

ನೋಡವಳ ! ತಾನೊಬ್ಬಳಿಹಳು ಗದ್ದೆಯಲಿ	..	೮೫
ಬಂದು ನಿಂತೆನು ಬಾಳಿನಡವಿಗೆ ;	..	೮೭
ಬಂಧನವ ಬಿಡಿಸಯ್ಯ ಕರುಣಾಳು ದೇವ	..	೮೯
‘ ಬೃಂದಾವನಕೆ ಹಾಲನು ಮಾರಲು	..	೯೫
ಮನದಿ ಬೇಸರಗೊಂಡು ನಿನ್ನೆಡೆಗೆ ಬಂದಿಹೆನು	..	೧೯
ಮಾಡಲು ಏನೂ ಕೆಲಸವೆ ಇಲ್ಲ ;	..	೧೧
ಮುಂದೆ ಬಾರದಿರೆಂದು ಮನೆಯಿಂದ ಮೈದುನನು	..	೭೪
ಲತೆಯೆ ಹೂಗಳ ತೋರು ;	..	೭
ವಿಜಯನಗರಕೆ ಮುನ್ನ ಹಿರಿಯ ಕನ್ನಡನಾಡ	..	೫೫
ಸಂಪಗೆಹೂವನು ಸಂಪಗೆಹೂವೆಂ	..	೨೨
ಸದ್ದ ಇಲ್ಲದಿರುಳಿನಲ್ಲಿ	..	೫೬
ಸೊಕ್ಕಿನಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ಜೊತೆಯವರ ಕೂಟದಲಿ	..	೧
ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ರಾತ್ರಿಯಲಿ ಬಿಳಿಮುಗಿಲು ಗಗನದಲಿ	..	೭೯
ಹೆರರ ನೋವಿಗೆ ‘ ಅಯ್ಯೋ ’ ಎಂದು	..	೬೮

ಕಾರ್ಯಾಧಿಕಾರಿಗಳು

ಪ್ರೊ.ಗ್ರೆಸ್ ಕ್ ಸ್ಟಾಲಿನ್,
ವೈಸೂರು.